

BIULETYN FINANSOWY

PAŃSTWOWEJ KOMISJI PLANOWANIA GOSPODARCZEGO

SPIS RZECZY

Instrukcja 6/F Depart. Finansowego Państw. Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 19 sierpnia 1949 r. w sprawie Jednolitego Planu Kont dla przedsiębiorstw handlowych

Str.

93

Str.

Jednolity Plan Kont dla przedsiębiorstw handlowych 93—105
Komentarz do Jednolitego Planu Kont dla przedsiębiorstw handlowych 106—128

INSTRUKCJA 6/F

Departamentu Finansowego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dn. 19 sierpnia 1949 r. w sprawie wprowadzenia Jednolitego Planu Kont dla przedsiębiorstw handlowych.

Zatwierdza się załączony do niniejszej instrukcji Jednolity Plan Kont dla przedsiębiorstw handlowych. Termin wprowadzenia w życie tego planu w odniesieniu do poszczególnych przedsiębiorstw ustali De-

partament Finansowy Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego.

DYREKTOR DEPARTAMENTU
(—) Bronisław Blass

Zatwierdzam: Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego (—) H. Minc

Załącznik do Instrukcji 6/F Departamentu Finansowego P.K. P.G. z dnia 19 sierpnia 1949 r.

JEDNOLITY PLAN KONT dla Przedsiębiorstw Handlowych

KLASA 0 — KONTA MAJĄTKU TRWAŁEGO, FUNDUSZÓW WŁASNYCH, SPRAWOZDAWCZE
I POZABILANSOWE.

00 — Środki trwałe	052 — Przelewy na fundusze
000 — Środki trwałe zasadnicze	06 — Środki otrzymane
001 — Środki trwałe pozazakładowe	060 — Uzupełnienie własnych środków obrotowych
01 — Likwidacja środków trwałych	07 — Umorzenie wartości środków trwałych
02 — Finansowanie robót kapitalnych	070 — Umorzenie wartości środków trwałych zasadniczych
020 — Finansowanie inwestycji ze środków limitowanych	071 — Umorzenie wartości środków trwałych pozazakładowych
021 — Finansowanie inwestycji ze środków nie-limitowanych	08 — Fundusze własne
022 — Finansowanie kapitalnych remontów ze środków limitowanych	080 — Fundusz własny
023 — Finansowanie kapitalnych remontów ze środków nielimitowanych	081 — Zwiększenia funduszu własnego
03 — Roboty kapitalne rozpoczęte	082 — Zmniejszenia funduszu własnego
030 — Inwestycje rozpoczęte	089 — Wynik działalności przedsiębiorstwa
031 — Kapitalne remonty rozpoczęte	09 — Konta sprawozdawcze i pozabilansowe
04 — Roboty kapitalne zakończone	090 — Rachunek wyników
040 — Inwestycje zakończone	091 — Rachunek działalności
041 — Kapitalne remonty zakończone	092 — Rachunek rezultatów sprzedaży
05 — Środki oddane	093 — Rachunek rezultatów realizacji
050 — Przelewy nadwyżek środków obrotowych	097 — Bilans zamknięcia
051 — Przelewy podatku dochodowego	098 — Bilans otwarcia
	099 — Konta pozabilansowe

KLASA 1 — KONTA FINANSOWE

10 — Gotówka, czeki, weksle, papiery wartościowe

- 100 — Kasa
- 101 — Czeki obce
- 102 — Weksle obce
- 103 — Papiery wartościowe
- 104 — Akcepty

11 — Rachunki bankowe

- 110 — Rachunek bankowy bieżący
 - 1100 — Rachunek operacyjny
 - 1101 — Rachunek budżetowy
- 111 — Rachunek czekowo-przelewowy P. K. O.
- 112 — Rachunki bankowe specjalne
 - 1120 — Rachunek funduszów i rezerw
 - 1121 — Rachunek inwestycji ze środków nielimitowanych
 - 1122 — Rachunek kapitałnych remontów
- 113 — Z
- 114 — Akredytywy
- 115 — Kredyty bankowe
 - 1150 — Kredyt obrotowy normatywny
 - 1151 — Z
 - 1152 — Z
 - 1153 — Z
 - 1154 — Kredyt obrotowy na sezonowe i specjalne zapasy towarów
 - 1155 — Kredyt obrotowy na dokumenty w inkasie
 - 1156 — Kredyt obrotowy na wydatki przyszłych okresów
 - 1157 — Kredyty na roboty kapitałne
- 116 — Sumy pieniężne w drodze
- 117 — W
- 118 — W
- 119 — Kredyty przeterminowane

12 — W

13 — Odbiorcy

- 130—137 — Odbiorcy
- 138 — Odbiorcy ratalni
- 139 — Faktury do inkasa

14 — Dostawcy

- 140 — 147 — Dostawcy
- 148 — Zaliczkowanie skupu
- 149 — Dostawy niefakturowane

15 — Rozliczenia z tytułów publiczno-prawnych

- 150 — Władze skarbowe
- 151 — Władze samorządowe
- 152 — Instytucje ubezpieczeń społecznych
- 153 — Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych
- 154 — Z
- 155 — 157 W
- 158 — Rachunek Narzutów Administracyjnych

159 — Rachunek Różnic Cen

- 1590 — rozliczenia
- 1591 — przelewy

16 — Rozliczenia wewnętrzno-branżowe

17 — Inne należności i zobowiązania

- 170 — Pracownicy za płace i świadczenia
- 171 — Pracownicy za zaliczki na płace i świadczenia
- 172 — Niepodjęte płace w depozycie
- 173 — Pracownicy za sumy do rozliczenia
- 174 — Inne należności i zobowiązania
- 175 — Należności wątpliwe
- 176 — Należności i zobowiązania sporne

18 — Rezerwy i fundusze

- 180 — Z
- 181 — Z
- 182 — Rezerwa gwarancyjna za jakość towarów
- 183 — W
- 184 — Inne rezerwy
- 185 — Fundusze specjalnego przeznaczenia
- 186 — Fundusz budżetowy
- 187 — Fundusz amortyzacyjny
 - 1870 — Fundusz amortyzacyjny na inwestycje
 - 1871 — Fundusz amortyzacyjny na kapitałne remonty
 - 1872 — Przelew funduszu na inwestycje
 - 1873 — Przelew funduszu na kapitałne remonty
- 188 — Fundusze na roboty kapitałne
 - 1881 — Fundusz na inwestycje ze środków nielimitowanych
 - 1882 — Fundusz na kapitałne remonty ze środków limitowanych
 - 1883 — Fundusz na kapitałne remonty ze środków nielimitowanych
- 189 — Fundusze centralnie administrowane
 - 1890 — Fundusz Akcji Socjalnej
 - 1891 — Fundusz Nagród i Prac Zleconych

19 — Rozliczenia międzyokresowe

- 190 — Rozliczenia wydatków i nakładów prostych
 - 1900 — Urlopy
 - 1901 — Deputaty
 - 1902 — W
 - 1903 — Energia nabyta
 - 1904 — Usługi obce
 - 1905 — Podatki, daniny, opłaty
 - 1906 — Różne nakłady
 - 1907 — Ubytki towarowe przy składowaniu specjalnym

- 191 — Z
- 192 — Rozliczenia dochodów z góry pobranych
- 193 — W
- 194 — Rozliczenia działalności pozazakładowej
- 195 — Rozliczenia transakcji zagranicznych

- 196 — Rozliczenia działalności handlowej
- 1963 — Koszty zakupu
- 1964 — Koszty składowania specjalnego
- 1965 — W
- 1966 — Koszty uruchomienia sieci handlowej

KLASA 2 — KONTA NAKŁADÓW I STRAT ORAZ DOCHODÓW I ZYSKÓW NADZWYCZAJNYCH, FINANSOWYCH I POZAZAKŁADOWYCH

20 — Nakłady i straty nadzwyczajne

- 200 — Z
- 201 — Nakłady lat ubiegłych
- 202 — Z
- 203 — Straty nadzwyczajne na materiałach i towarach
- 204 — Z
- 205 — Straty na innych składnikach majątku obrotowego

21 — Dochody i zyski nadzwyczajne

- 210 — W
- 211 — Dochody lat ubiegłych
- 212 — W
- 213 — Zyski nadzwyczajne na materiałach i towarach
- 214 — W
- 215 — Zyski na innych składnikach majątku obrotowego

22 — Nakłady działalności pozazakładowej

- 220 — Nakłady obiektów dzierżawionych
- 221 — Nakłady gospodarki mieszkaniowej
- 222 — Nakłady gospodarki rolnej i pokrewnej

- 223 — Nakłady innych obiektów pozazakładowych

23 — Dochody działalności pozazakładowej

- 230 — Dochody obiektów dzierżawionych
- 231 — Dochody gospodarki mieszkaniowej
- 232 — Dochody gospodarki rolnej i pokrewnej
- 233 — Dochody innych obiektów pozazakł.

24 — Nakłady finansowe

- 240 — Odsetki od kredytów bankowych
- 241 — Odsetki za przeterminowanie faktur inkasowych
- 242 — Inne odsetki

25 — Dochody finansowe

- 250 — Odsetki bankowe
- 251 — Odsetki od przeterminowanych faktur inkasowych
- 252 — Inne odsetki

26 — Nakłady Akcji Socjalnej

27 — Dochody Akcji Socjalnej

- 270 — Dochody bezpośrednie
- 271 — Dotacje z Funduszu Akcji Socjalnej.

28 — W

29 — W

KLASA 3 — KONTA MATERIAŁÓW I TOWARÓW

30 — Materiały

- 300 — Materiały w drodze
- 301 — Materiały podstawowe
- 302 — Materiały pomocnicze i paliwo
- 303 — Opakowania
 - 3030 — Opakowania zwrotne na składzie
 - 3031 — Opakowania zwrotne w użytkowaniu
 - 3035 — Opakowania bezzwrotne
- 304 — Części zapasowe maszyn i urządzeń
- 305 — Przedmioty nietrwałe
 - 3050 — Przedmioty nietrwałe na składzie
 - 3051 — Przedmioty nietrwałe w użytkowaniu
- 306 — W
- 307 — Z
- 308 — Inwentarz żywy
- 309 — Nakłady zaopatrzenia materiałowego

31 — Rozliczenie zakupu towarów

- 310 — Faktury przychodzące
- 311 — W
- 312 — Towary przychodzące
- 313 — W
- 314 — Rozliczenie z Rachunkiem Różnic Cen i Rachunkiem Narzutów Administracyjnych
- 315 — W
- 316 — Przychód towarów w cenie zbytu
- 317 — W
- 318 — W
- 319 — Towary w drodze

32 — Towary ewidencjonowane w cenie zakupu

- 320 — W
- 321 — w akcji skupu i zaopatrzenia
- 322 — W
- 323 — w zakładach żywienia zbiorowego

- 324 — W
- 325 — w obrocie importowym
- 326 — W
- 327 — w obrocie eksportowym
- 328 — W
- 329 — w innym obrocie towarowym
- 33 — Towary ewidencjonowane w cenie hurtowej**
 - 330 — w obrocie rozliczającym
 - 335 — w obrocie nie rozliczającym
- 34 — Towary ewidencjonowane w cenie detalicznej**
- 35 — Marża hurtowa**
 - 350 — w obrocie rozliczającym
 - 355 — w obrocie nie rozliczającym
- 36 — Marża detaliczna**
- 37 — Towary w obrocie bezpośrednim**
 - 372 — ewidencjonowane w cenie zakupu
 - 3721 — w akcji skupu i zaopatrzenia
 - 3722 — W
 - 3723 — W
 - 3724 — W
 - 3725 — w obrocie importowym
 - 3726 — W
 - 3727 — w obrocie eksportowym
 - 3728 — W
 - 3729 — w innym obrocie towarowym
- 373 — ewidencjonowane w cenie hurtowej
 - 3730 — w obrocie rozliczającym
 - 3735 — w obrocie nie rozliczającym
- 38 — Towary w przerobie**
 - 380 — w przerobie własnym
 - 385 — w przerobie obcym
- 39 — Rozliczenie wartości sprzedanych towarów**
 - 393 — Rozliczenie towarów ewidencjonowanych w cenie hurtowej
 - 3930 — sprzedaż w obrocie rozliczającym
 - 3931 — marża
 - 3932 — wartość sprzedanych towarów w cenie zbytu
 - 3933 — W
 - 3934 — W
 - 3935 — sprzedaż w obrocie nie rozliczającym
 - 3936 — marża
 - 3937 — wartość sprzedanych towarów w cenie zakupu
- 394 — Rozliczenie towarów ewidencjonowanych w cenie detalicznej
 - 3940 — sprzedaż
 - 3941 — marża
 - 3942 — wartość sprzedanych towarów w cenie zakupu

KLASA 4 — KONTA NAKŁADÓW DO ROZLICZENIA

- 40 — Zużycie materiałów**
 - 400 — Nakłady zaopatrzenia materiałowego
 - 401 — Materiały podstawowe
 - 402 — Materiały pomocnicze i paliwo
 - 403 — Opakowania
 - 404 — Części zapasowe maszyn i urządzeń
 - 405 — Przedmioty nietrwałe
- 41 — Robocizna i świadczenia dla robotników**
 - 410 — Robocizna podstawowa
 - 411 — Ruchoma część robocizny
 - 412 — Dodatek wyrównawczy, morski i stołeczny
 - 4120 — Dodatek wyrównawczy
 - 4121 — Dodatek morski
 - 4122 — Dodatek stołeczny
 - 413 — Dodatki za uciążliwość pracy
 - 414 — Dodatki za pracę w godzinach nadliczbowych, w dni niedzielne i świąteczne
 - 415 — Wynagrodzenia za urlopy i czas efektywnie nie przepracowany
 - 4150 — Wynagrodzenia za urlopy
 - 4151 — Wynagrodzenia za czas efektywnie nie przepracowany
 - 416 — Świadczenia socjalne
 - 4160 — Deputat branżowy
 - 4161 — Deputat opałowy
- 4162 — Renty i emerytury wypłacane z własnych środków
- 4163 — Pozostałe świadczenia przewidziane układem zbiorowym pracy
- 417 — Ubezpieczenia społeczne
- 418 — Narzut na Fundusz Akcji Socjalnej
- 419 — Narzut na Fundusz Nagród i Prac Zleconych
- 42 — Pensje i świadczenia dla pracowników umysłowych**
 - 420 — Pensja podstawowa
 - 421 — Ruchoma część pensji
 - 422 — Dodatek funkcyjny, morski i stołeczny
 - 4220 — Dodatek funkcyjny
 - 4221 — Dodatek morski
 - 4222 — Dodatek stołeczny
 - 423 — Dodatki za uciążliwość pracy
 - 424 — Wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, w dni niedzielne i świąteczne
 - 425 — Wynagrodzenia za urlopy i czas efektywnie nie przepracowany
 - 4250 — Wynagrodzenia za urlopy
 - 4251 — Wynagrodzenia za czas efektywnie nie przepracowany

- 426 — Świadczenia socjalne
 - 4260 — Deputat branżowy
 - 4261 — Deputat opałowy
 - 4262 — Renty i emerytury wypłacane z własnych środków
 - 4263 — Pozostałe świadczenia socjalne przewidziane zbiorowym układem pracy
- 427 — Ubezpieczenia społeczne
- 428 — Narzut na Fundusz Akcji Socjalnej
- 429 — Narzut na Fundusz Nagród i Prac Zleconych
- 43 — Energia nabyta**
 - 430 — Prąd
 - 431 — Gaz
 - 432 — Woda
 - 433 — Z
 - 434 — Z
- 44 — Usługi obce**
 - 440 — Konserwacje
 - 441 — Remonty
 - 442 — Z
 - 443 — Transport i spedycja
 - 444 — Z
 - 445 — W
 - 446 — W
 - 447 — W
 - 448 — Przerób handlowy towarów
- 45 — Podatki, daniny, opłaty publiczne i ubezpieczenia**
 - 450 — Podatek obrotowy
 - 451 — Inne podatki i daniny państwowe
 - 452 — Podatki i daniny samorządowe
- 453 — Opłaty sądowe, arbitrażowe, administracyjne, skarbowe
- 454 — Ubezpieczenia rzeczowe
- 46 — Różne nakłady**
 - 460 — Czynsze i dzierżawy
 - 461 — Delegacje służbowe i reprezentacje
 - 462 — Opłaty telekomunikacyjne
 - 463 — Propaganda, reklama, wystawy
 - 464 — Książki i czasopisma
 - 465 — Opłaty manipulacyjne i prowizje bankowe
 - 466 — Kary i grzywny
 - 467 — Ofiary, subwencje, zasiłki
 - 468 — W
 - 469 — Prowizje handlowe
 - 4690 — Prowizje wewnętrzne własnej sieci handlowej
 - 4699 — Inne prowizje
- 47 — Umorzenia, ryzyka planowane i ubytki towarowe**
 - 470 — Umorzenia środków trwałych
 - 471 — W
 - 472 — Planowane ryzyko jakości towarów
 - 473 — Ubytki towarowe w transporcie w granicach norm
 - 474 — Ubytki towarowe przy składowaniu normalnym w granicach norm
 - 475 — Z
 - 476 — Z
 - 477 — Z
 - 478 — Ubytki towarowe przy składowaniu specjalnym w granicach norm
- 48 — Z**
- 49 — Nakłady przeniesione do rozliczenia**

KLASA 5 — W

KLASA 6 — W

KLASA 7 — KONTA KOSZTÓW W UKŁADZIE KALKULACYJNYM

- 70 — Koszty produkcji, robót odpłatnych i robót kapitalnych**
 - 700 — Koszty produkcji podstawowej
 - 701 — Koszty produkcji pomocniczej
 - 702 — Koszty robót odpłatnych
 - 703 — Z
 - 704 — Z
 - 705 — Koszty robót kapitalnych
 - 706 — Z
 - 707 — W
 - 708 — W
 - 709 — Przeniesienie kosztów
- 71 — W**
- 72 — W**
- 73 — W**
- 74 — Koszty działalności jednostek administracyjnych**
 - 740 — Koszty działalności
 - 749 — Przeniesienie kosztów
- 75 — Koszty transakcji zagranicznych**
- 76 — Koszty działalności handlowej**
 - 760 — Koszty przerobu
 - 761 — Koszty usług
 - 762 — Koszty robót gwarancyjnych
 - 763 — Koszty zakupu
 - 764 — Koszty składowania specjalnego

- 765 — Koszty sprzedaży
- 766 — Koszty uruchomienia sieci handlowej
- 767 — Ubytki towarowe w granicach norm
- 768 — Koszty ogólne
- 769 — Przeniesienie kosztów
- 77 — Koszty działalności pozazakładowej**
- 770 — Obiekty dzierżawione
- 771 — Gospodarka mieszkaniowa
- 772 — Gospodarstwa przy zakładach

- 773 — Inne obiekty pozazakładowe
- 774 — W
- 775 — W
- 776 — Akcja socjalna
- 777 — W
- 778 — W
- 779 — Przeniesienie kosztów
- 78 — W**
- 79 — W**

KLASA 8 — Z

KLASA 9 — KONTA REALIZACJI I SPRZEDAŻY

90 — Realizacja produkcji, robót odpłatnych i robót kapitalnych

- 900 — Produkcja podstawowa
 - 9000 — Realizacja
 - 9009 — Koszt własny
- 901 — Produkcja pomocnicza
 - 9010 — Realizacja
 - 9019 — Koszt własny
- 902 — Roboty odpłatne
 - 9020 — Realizacja
 - 9029 — Koszt własny
- 903 — Z
- 904 — W
- 905 — Roboty kapitalne
 - 9050 — Realizacja
 - 9059 — Koszt własny

91 — Realizacja usług

- 910 — Wpływy z działalności usługowej
- 919 — Koszty usług

92 — Sprzedaż towarów ewidencjonowanych w cenie zakupu

- 920 — sprzedaż w akcji skupu i zaopatrzenia
- 921 — wartość sprzedanych towarów w cenie zakupu
- 922 — sprzedaż w zakładach żywienia zbiorowego
- 923 — wartość sprzedanych towarów w cenie zakupu
- 924 — sprzedaż w obrocie importowym
- 925 — wartość sprzedanych towarów w cenie zakupu
- 926 — sprzedaż w obrocie eksportowym
- 927 — wartość sprzedanych towarów w cenie zakupu
- 928 — sprzedaż w innym obrocie towarowym
- 929 — wartość sprzedanych towarów w cenie zakupu

93 — Sprzedaż towarów ewidencjonowanych w cenie hurtowej

- 930 — sprzedaż w obrocie rozliczającym
- 931 — W
- 932 — wartość sprzedanych towarów w cenie zbytu
- 933 — W

- 934 — W

- 935 — sprzedaż w obrocie nie rozliczającym
- 936 — W

- 937 — wartość sprzedanych towarów w cenie zakupu

94 — Sprzedaż towarów ewidencjonowanych w cenie detalicznej

- 940 — sprzedaż
- 941 — W
- 942 — wartość sprzedanych towarów w cenie zakupu

95 — Rabaty i bonifikaty

- 950 — Rabaty udzielone
- 955 — Bonifikaty udzielone

96 — Koszty obrotu handlowego

- 963 — Koszty zakupu sprzedanych towarów
- 964 — Koszty składowania specjalnego sprzedanych towarów
- 965 — Koszty sprzedaży towarów
- 966 — W
- 967 — Ubytki towarowe w granicach norm
- 968 — Koszty ogólne

97 — Wynikowe różnice cen

- 970 — Dodatnia różnica cen w obrocie importowym
- 971 — Ujemna różnica cen w obrocie importowym
- 972 — Dodatnia różnica cen w obrocie eksportowym
- 973 — Ujemna różnica cen w obrocie eksportowym
- 974 — Dodatnia różnica cen w obrocie krajowym
- 975 — Ujemna różnica cen w obrocie krajowym

98 — Prowizje i inne wpływy

- 980 — Prowizje wewnętrzne własnej sieci handlowej
- 989 — Inne wpływy

99 — Obroty wewnętrzne

- 990 — Koszty przerobu
- 991 — W
- 992 — Koszty robót gwarancyjnych
- 993 — Koszty zakupu
- 994 — Koszty składowania specjalnego
- 995 — Koszty transakcji zagranicznych
- 996 — Koszty uruchomienia sieci handlowej
- 997 — Koszty działalności pozazakładowej

Symbol konta	Dane z ostat. bilansu	Dane z dnia sprawozdawczego	Symbol konta	Dane z ostat. bilansu	Dane z dnia sprawozdawczego
I. ŚRODKI TRWAŁE			I. FUNDUSZ WŁASNY		
1. Środki trwałe zasadnicze			II. FINANSOWANIE ROBÓT KAPITAŁNYCH		
2. Środki trwałe pozazakładowe			1. Finansowanie inwestycji	020 021	
3. Likwidacja środków trwałych			2. Finansowanie kapitałnych remontów	022 023	
II. ROBOTY KAPITAŁNE			III. ŚRODKI OTRZYMANE		
1. Inwestycje rozpoczęte			1. Uzupelnienie środków obrotowych	060	
2. Inwestycje zakończone			IV. ZWIĘKSZENIA FUNDUSZU WŁASNEGO		
3. Kapitałne remonty rozpoczęte			V. KREDYTY, ZOBOWIĄZANIA, MARŻE, REZERWY I FUNDUSZE		
4. Kapitałne remonty zakończone			I. KREDYTY BANKOWE		
III. ŚRODKI ODDANE			1. obrotowy normalny	1150	
1. Przelewy nadwyżek środków obrotowych			2. obrotowy na sezonowe lub specjalne za-	1154	
2. Przelewy podatku dochodowego			3. pasy towarów	1155	
3. Przelewy na fundusze			4. obrotowy na wydatki przyszłych	1156	
IV. ZMNIJSZENIA FUNDUSZU WŁASNEGO			5. okresów	1157	
V. ŚRODKI OBROTOWE			6. kredyty przeterminowane	119	
I. ŚRODKI FINANSOWE			2. ZOBOWIĄZANIA		
a) gotówka w kasie	100		a) akcepty	104	
b) czekii obce	101		b) odbiory	130 138	
c) weksle obce	102		c) dostawy	140 148	
d) papiery wartościowe	103		d) dostawy niefakturowane	149	
e) rachunek bankowy operacyjny	1100		e) władze skarbowe i samorządowe	150 151	
f) rachunek bankowy budżetowy	1101		f) instytucje ubezpieczeniowe	152 153	
g) rachunek czekowo-przelewowy P. K. O.	111		g) Rachunek Narzutów Administracyjnych	158	
h) rachunek bankowy funduszy i rezerw	1120		h) Rachunek Różnic Cen	159	
i) r-k bankowy inwest. ze środków meliorit	1121		i) zobowiązania wewnętrzno-branżowe	16	
j) rachunek bankowy kapitałnych remont	1122		j) pracownicy za prace i świadczenia	170	
k) akredytywy	114		k) nieopłacone place w depozycie	172	
l) sumy pieniężne w drodze	116		l) pracownicy za sumy do rozliczenia	173	
2. NALEŻNOŚCI			m) inne zobowiązania	174	
a) odbiory	130 138		n) zobowiązania sporne	176	
b) faktury do inkasa	139		3. NIEZREALIZOWANE MARŻE TOWAROWE		
c) dostawy	140 148		a) marża hurtowa	35	
d) władze i instytucje	150 153		b) marża detaliczna	36	
e) Rachunek Narzutów Administracyjnych	158		4. REZERWY		
f) Rachunek Różnic Cen	159		a) gwarancyjna za jakość towarów	182	
g) należności wewnętrzno-branżowe	16		b) inne rezerwy	184	
h) pracownicy za zaliczki na place i świadczenia	170		5. FUNDUSZE		
i) pracownicy za sumy do rozliczenia	172		a) specjalnego przeznaczenia	185	
j) inne należności	173		b) budżetowy	186	
k) należności wątpliwe i sporne	174		c) amortyzacyjny na inwestycje	1870	
3. MATERIAŁY			d) amortyzacyjny na kapitałne remonty	1871	
a) materiały w drodze	300		e) na roboty kapitałne	188	
b) materiały na składzie	301 302		f) centralnie administrowane	189	
c) opakowania	301		VI. ROZLICZENIA MIĘDZYKOSOWE		
d) części zapasowe i przedmioty nietrawne	304 305		a) na inwestycje	190	
e) inwentarz żywy	308		b) na kapitałne remonty	192	
4. TOWARY			VII. ZYSK		
a) towary w drodze	319		1. Rozliczenia wydatków i nakładów prostych		
b) towary na składzie w cenie zakupu	32		2. Rozliczenia dochodów z góry pobranych		
c) towary na składzie w cenie hurtowej	33				
d) towary na składzie w cenie detalicznej	34				
e) towary w przerobie	38				
5. PRZELEWY FUNDUSZU AMORTYZAC.					
a) na inwestycje	1872				
b) na kapitałne remonty	1873				
VI. ROZLICZENIA MIĘDZYKOSOWE CZYNNE					
1. Rozliczenia wydatków i nakładów prostych	190				
2. Rozliczenia działalności pozazakładowej	194				
3. Rozliczenia transakcji zagranicznych	195				
4. Rozliczenia działalności handlowej	196				
VII. STRATA					
SUMY POZABILANSOWE	099		SUMY POZABILANSOWE	099	
			UMORZENIE ŚRODKÓW TRWAŁYCH		

op

100

RACHUNEK REZULTATÓW REALIZACJI za okres od do

Symbol konta	Sumy szczegółowe	Sumy ogólne	Symbol konta	Sumy szczegółowe	Sumy ogólne
1. KOSZT WŁASNY REALIZACJI			1. REALIZACJA		
a) produkcji podstawowej			a) produkcji podstawowej		
b) produkcji pomocniczej			b) produkcji pomocniczej		
c) robót odpłatnych			c) robót odpłatnych		
2. KOSZT WŁASNY REALIZACJI ROBÓT KAPITAŁOWYCH			2. REALIZACJA ROBÓT KAPITAŁOWYCH		
3. REZULTAT REALIZACJI (zysk brutto)			3. REZULTAT REALIZACJI (strata brutto)		
9000			9000		
9019			9010		
9029			9020		
9059			9050		
090			090		

RACHUNEK WYNIKÓW za okres od do

Symbol konta	Sumy szczegółowe	Sumy ogólne	Symbol konta	Sumy szczegółowe	Sumy ogólne
1. STRATA BRUTTO			1. ZYSK BRUTTO		
a) na sprzedaży towarów			a) na sprzedaży towarów		
b) na realizacji produkcji			b) na realizacji produkcji		
2. RABATY I BONIFIKATY			2. PROWIZJE I INNE WPŁYWY		
a) rabaty udzielone			3. WPŁYWY Z DZIAŁALNOŚCI USŁUGOWEJ		
b) bonifikaty udzielone			4. DOCHODY FINANSOWE		
3. KOSZTY USŁUG			5. DOCHODY POZAZAKŁADOWE		
4. KOSZTY OBROTU HANDLOWEGO			a) dochody działalności pozazakładowej		
a) koszty zakupu sprzedanych towarów			b) dochody Akcji Społecznej		
b) koszty składowania specjalnego sprzedanych towarów			6. DOCHODY I ZYSKI NADZWYCZAJNE		
c) koszty sprzedaży towarów			7. STRATA		
d) ubytki towarowe w granicach norm			089		
e) koszty ogólne					
5. NAKŁADY FINANSOWE					
6. NAKŁADY POZAZAKŁADOWE					
a) nakłady działalności pozazakładowej					
b) nakłady Akcji Społecznej					
7. NAKŁADY I STRATY NADZWYCZAJNE					
8. ZYSK					
089					

EWIDENCJA OBROTÓW WEWNĘTRZNYCH

990 Koszty przerobu	995 Koszty transakcji zagranicznych
992 Koszty robót gwarancyjnych	996 Koszty uruchomienia sieci handlowej
993 Koszty zakupu	997 Koszty działalności pozazakładowej
994 Koszty składowania specjalnego	

RACHUNEK DZIAŁALNOŚCI za okres od do

(dla central zaopatrzenia)	Symbol konta	Sumy szczegółowe	Sumy ogólne	Symbol konta	Sumy szczegółowe	Sumy ogólne
1. KOSZTY USŁUG	919			1. WPLYWY Z DZIAŁALNOŚCI USŁU- GOWEJ	910	
2. RABATY I BONIFIKATY	950			2. PROWIZJE I INNE WPLYWY	93	
a) rabaty udzielone	955			3. DOCHODY FINANSOWE	25	
b) bonifikaty udzielone				4. DOCHODY POZAZAKŁADOWE	23	
3. KOSZTY OBROTU HANDLOWEGO	963			a) dochody działalności pozazakłado- wej		
a) koszty zakupu sprzedanych towar.	964			b) dochody Akcji Socjalnej	27	
b) koszty składowania specjalnego				5. DOCHODY I ZYSKI NADZWYCZAJNE	21	
sprzedanych towarów	965			6. DOTACJA Z RACHUNKU NARZU- TÓW ADMINISTRACYJNYCH	186	
c) koszty sprzedaży towarów	967					
d) ubytki towarowe w granicach norm						
e) koszty ogólne	968					
4. NAKŁADY FINANSOWE	24					
5. NAKŁADY POZAZAKŁADOWE	22					
a) nakłady działalności pozazakłado- wej						
b) nakłady Akcji Socjalnej	26					
6. NAKŁADY I STRATY NADZWY- CZAJNE	20					

Załącznik Nr IVb do J. P. K.
(Instrukcja 6/F Dep. Fin. PKPG.)

RACHUNEK DZIAŁALNOŚCI za okres od do

(dla jednostek administ.)	Symbol konta	Sumy szczegółowe	Sumy ogólne	Symbol konta	Sumy szczegółowe	Sumy ogólne
1. NAKŁADY DZIAŁALNOŚCI ZASADNI- CZEJ	740/40			1. WPLYWY UBOCZNE DZIAŁALNOŚCI ZASADNICZEJ	98	
a) zużycie materiałów	740/41			2. DOCHODY FINANSOWE	25	
b) robocizna i świadczenia dla ro- botników				3. DOCHODY POZAZAKŁADOWE	23	
c) pensje i świadczenia dla pracow- ników umysłowych	740/42			a) dochody działalności pozazakłado- wej		
d) energia nabyta	740/43			b) dochody Akcji Socjalnej	27	
e) usługi obce	740/44			4. DOCHODY I ZYSKI NADZWYCZAJNE	21	
f) podatki, daniny, opłaty publiczne i ubezpieczenia	740/45			5. DOTACJA Z RACHUNKU NARZU- TÓW ADMINISTRACYJNYCH	186	
g) różne nakłady	740/46					
h) umorzenia	740/47					
2. NAKŁADY FINANSOWE	24					
3. NAKŁADY POZAZAKŁADOWE	22					
a) nakłady działalności pozazakłado- wej						
b) nakłady Akcji Socjalnej	26					
4. NAKŁADY I STRATY NADZWY- CZAJNE	20					
Koszty własny robót kapitałnych	9059			Realizacja robót kapitałnych	9050	

Załącznik Nr V do J.P.K.
(Instrukcja 6 F Dep. Fin. PKPG.)

103

Zestawienie środków trwałych oraz umorzeń wartości środków trwałych na dzień

L. p.	N a z w a	Środki trwałe								Umorzenia								Wartość netto środków trwałych
		Stan na po- czą- tek okresu	Zwięk- szenia	Zmniejs- szenia	Stan na koniec okresu	Stan na po- czą- tek okresu	Zwięk- szenia	Zmniejs- szenia	Stan na koniec okresu									
		tys. zł	0/0	tys. zł	0/0	tys. zł	0/0	tys. zł	0/0	tys. zł	0/0	tys. zł	0/0	tys. zł	0/0			
	ŚRODKI TRWAŁE ZA- SADNICZE																	
1	Place, grunty i tereny																	
2	Budynki i zabudowania																	
3	Maszyny																	
4	Urządzenia techniczne																	
5	Środki transportowe																	
6	Przyrządy																	
7	Ruchomości i wyposażenia																	
8	Opakowania																	
9	Inwentarz żywy																	
10	Roboty kapitałne w dzierżawio- nych obiektach																	
	R A Z E M		100								100							100
	ŚRODKI TRWAŁE POZA- ZAKŁADOWE																	
1	Place, grunty i tereny																	
2	Budynki i zabudowania																	
3	Maszyny																	
4	Urządzenia techniczne																	
5	Środki transportowe																	
6	Przyrządy																	
7	Ruchomości i wyposażenia																	
8	Opakowania																	
9	Inwentarz żywy																	
10	Roboty kapitałne w dzierżawio- nych obiektach																	
	R A Z E M		100								100							100

Załącznik bilansowy Nr 1/3

ZESTAWIENIE ANALITYCZNE

środków normowanych i ich pokrycia funduszami własnymi na dzień

A. ZESTAWIENIE ŚRODKÓW NORMOWANYCH.

w tys. zł

Symbol konta	Środki normowane	Normatyw		Stan wg bilansu		Nadwyżka		Niedobór	
		zł	0/0	zł	0/0	zł	0/0	zł	0/0
100 1100	I. ŚRODKI PŁATNICZE 1. Kasa 2. Rachunek bankowy operacyjny								
	II. ZAPASY								
300 301/302	1. MATERIAŁY a) materiały w drodze b) materiały podstawowe, pomocnicze i pa- liwo								
303 304/305 308	c) opakowania d) części zapasowe i przedmioty nietrwale e) inwentarz żywy								
319 32 33/35 34 36 38	2. TOWARY a) towary w drodze b) towary w cenie zakupu c) towary w cenie hurtowej d) towary w cenie detalicznej e) towary w przerobie								
19	III. WYDATKI PRZYSZŁYCH OKRESÓW								
	R A Z E M		100						

B. POKRYCIE NORMATYWU ŚRODKÓW OBROTOWYCH.

I. Fundusz własny na pokrycie normatywu środków obrotowych

1. Fundusz własny wg załącznika bilansowego Nr 1/2

zł

2. Środki trwałe (netto) wg załącznika bilans. Nr 1/1

zł

zł

II. Normatyw środków obrotowych wg zestawienia A

W tym ustalony % pokrycia funduszami własnymi

zł

0/0

III. Nadwyżka (I-II) wzgl. niedobór (II-I)

zł

zł

Zestawienie analityczne zmian funduszu własnego na dzień

w tys. zł

L. p.	N a z w a	Zmniejszenia		Zwiększenia		Fundusz własny			
		zł	%	zł	%	zł	%	zł	%
1	FUNDUSZ WŁASNY NA POCZĄTEK OKRESU								100
2	ZWIĘKSZENIA FUNDUSZU WŁASNEGO								
	a) inwestycje planowe								
	b) inwestycje pozaplanowe								
	c) różnice z przeszacowania środków trwałych								
	d) środki trwałe ujawnione								
	e) środki trwałe otrzymane								
	f) środki trwałe przeniesione z kategorii środków obrotowych								
	g) nadwyżki z likwidacji środków trwałych								
	h) kapitalne remonty								
	i) umorzenie środków trwałych oddanych								
	j) środki obrotowe otrzymane								
	k) pierwsze wyposażenie w przedmioty nietrwałe								
	l) środki obrotowe przeniesione z kategorii środków trwałych								
	m) różnice z przeszacowania środków obrotowych								
3	ŚRODKI OTRZYMANE								
	a) uzupełnienie własnych środków obrotowych								
4	ZYSK								
5	ZMNIJSZENIA FUNDUSZU WŁASNEGO								
	a) środki trwałe oddane								
	b) różnice z przeszacowania środków trwałych								
	c) przeniesienie środków trwałych do kategorii środków obrotowych								
	d) strata przy likwidacji środków trwałych								
	e) umorzenie środków trwałych w eksploatacji								
	f) umorzenie środków trwałych otrzymanych								
	g) środki obrotowe oddane								
	h) różnice z przeszacowania środków obrotowych								
	i) przeniesienie środków obrotowych do kategorii środków trwałych								
6	ŚRODKI ODDANE								
	a) przelewy nadwyżek środków obrotowych								
	b) przelewy podatku dochodowego								
	c) przelewy na fundusze								
7	STRATA								
8	FUNDUSZ WŁASNY NA KONIEC OKRESU								
	R A Z E M		100		100				

KOMENTARZ

DO JEDNOLITEGO PLANU KONT DLA PRZEDSIĘBIORSTW HANDLOWYCH

zatwierdzonego Instrukcją 6/F Departamentu Finansowego Państwowej Komisji Planowania
Gospodarczego z dnia 19. 8. 1949 r.

Jednolity plan kont dla przedsiębiorstw handlowych przeznaczony jest do ujęcia przede wszystkim zasadniczej działalności tych przedsiębiorstw, tj. obrotu towarowego.

Obok działalności zasadniczej plan przewiduje możliwość prowadzenia w ramach przedsiębiorstwa handlowego, pojętego jako osoba prawna, również działalności usługowej, produkcyjnej i pozazakładowej.

Co do działalności wytwórczej, to charakter i rozmiary tej działalności mogą w pewnych przypadkach — za zezwoleniem władz nadrzędnych — uzasadnić zastosowanie w wydzielonej księgowości działów wytwór-

czych jednolitego planu kont dla przedsiębiorstw przemysłowych, zatwierdzonego Instrukcją 1/F Dep. Fin. P. K. P. G. z dnia 2. 5. 1949 r.

Sporządzenie w tych przypadkach łącznego bilansu dla całego przedsiębiorstwa będzie wymagało odpowiedniego skonsolidowania tych pozycji bilansowych działu wytwórczego, których symbolika odbiega od symboliki analogicznych pozycji bilansowych działu handlowego (kl. 3 i 9). Pozycje bilansu przemysłowego, dla których niema odpowiednika w handlowym planie kont, będą przeniesione na zarezerwowane w tym planie wolne miejsca, oznaczone symbolem „Z” (np. gr. 48, kl. 8).

KLASA 0 — KONTA MAJĄTKU TRWAŁEGO, FUNDUSZÓW WŁASNYCH, SPRAWOZDAWCZE I POZABILANSOWE

Klasa 0 przeznaczona jest do ujęcia:

- a) środków trwałych, w grupach:
 - 00 — „Środki trwałe”
 - 01 — „Likwidacja środków trwałych”
 - 07 — „Umorzenie wartości środków trwałych”.
- b) finansowania robót kapitałnych oraz nakładów na roboty kapitałne, w grupach:
 - 02 — „Finansowanie robót kapitałnych”
 - 03 — „Roboty kapitałne rozpoczęte”
 - 04 — „Roboty kapitałne zakończone”
- c) środków oddanych i otrzymanych w grupach:
 - 05 — „Środki oddane”
 - 06 — „Środki otrzymane”
- d) funduszy własnych, w grupie:
 - 08 — „Fundusze własne”
- e) zamknięć rachunkowych rocznych oraz kont pozabilansowych w grupie:
 - 09 — „Konta sprawozdawcze i pozabilansowe”

GRUPA 00 — „ŚRODKI TRWAŁE”

W grupie tej ewidencjonuje się środki trwałe będące w dyspozycji przedsiębiorstwa. Podstawowym źródłem przychodu tych środków są inwestycje, wykonane bądź przez obce przedsiębiorstwa budowlane, bądź też we własnym zakresie. Inwestycjami nazywa się nakłady gospodarcze zmierzające do stworzenia nowego lub powiększenia wzgl. ulepszenia istniejącego obiektu majątku trwałego. O zaliczeniu obiektu do kategorii środków trwałych decydują zasadniczo te same kryteria klasyfikacyjne, jakie obowiązują przy finansowaniu inwestycji. W przypadkach wątpliwych decydują instrukcje branżowe.

Księgowanie przychodu środków trwałych uzyskanych w drodze inwestycji następuje w momencie przejęcia ich do eksploatacji na ciężar grupy 00 i na dobro podgrupy 081 „Zwiększenia funduszu własnego”. Pozostałe księgowania związane z rozliczeniem zakończonych inwestycji opisane są w uwagach do grupy 04.

Przychód środków trwałych może nastąpić również w drodze nieodpłatnego ich przejęcia od innych przed-

siębiorstw lub instytucji. Obok księgowania Winien 00 — Ma 081 należy wówczas uznać grupę 07 „Umorzenie wartości majątku trwałego” i obciążyć podgrupę 082 „Zmniejszenia funduszu własnego” za dotychczasowe umorzenie przejętego obiektu.

Zmniejszenie stanu środków trwałych na skutek ich nieodpłatnego przekazania innym przedsiębiorstwom księgowane jest w porządku przeciwnym do wyżej opisanego.

Zmniejszenie stanu środków trwałych wskutek zucia, zniszczenia lub sprzedaży rozlicza się w grupie 01 „Likwidacja środków trwałych”.

Grupa 00 dzieli się na podgrupy:

- 000 — „Środki trwałe zasadnicze”
- 001 — „Środki trwałe pozazakładowe”.

Środki trwałe zasadnicze służą podstawowej wzgl. pomocniczej działalności przedsiębiorstwa, rezultaty której rejestruje klasa 9, natomiast środki pozazakładowe związane są z Akcją Socjalną, gospodarką mieszkaniową i wszelką inną działalnością, której wyniki odnosi się na klasę 2.

Środki trwałe, zarówno zasadnicze jak pozazakładowe, należy w kartotece szczegółowej podzielić na następujące grupy rodzajowe:

1. Place, grunty i tereny
2. Budynki i zabudowania
3. Maszyny
4. Urządzenia techniczne
5. Środki transportowe
6. Przyczepy
7. Ruchomości i wyposażenia
8. Opakowania
9. Inwentarz żywy
10. Roboty kapitałne w dzierżawionych obiektach.

Do inwentarza żywego zalicza się tylko sztuki hodowlane, natomiast inwentarz pociągowy wchodzi w skład środków transportowych. O zaliczeniu do środków trwałych ruchomości, wyposażenia, opakowań itp. decydują kryteria finansowania inwestycji względnie instrukcje branżowe.

Kartoteka szczegółowa środków trwałych może być ugrupowana według podanej wyżej specyfikacji rodzajowej, z dalszym podziałem na miejsca znajdowania się obiektów, bądź też według miejsc znajdowania się a w ich obrębie podzielona rodzajowo.

Na podstawie kartoteki szczegółowej sporządza się załącznik do bilansu, który wykazuje środki trwałe według grup rodzajowych i podaje stan początkowy, zmiany w ciągu roku i stan końcowy.

Środki trwałe wykazuje się w bilansie sprawozdawczym w wartości netto tzn. po potrąceniu umorzenia (saldo gr. 07), które należy uwidocznić pod bilansem.

GRUPA 01 — „LIKWIDACJA ŚRODKÓW TRWAŁYCH”

W grupie tej dokonywane są zapisy związane z likwidacją obiektów majątku trwałego na skutek ich zużycia, zniszczenia lub sprzedaży. Wartość obiektu podlegającego likwidacji przenosi się z grupy 00 na ciężar grupy 01. Na dobro grupy 01 przenosi się z grupy 07 umorzenie likwidowanego obiektu, ponadto gr. 01 obciąża się kosztami i uznaje ewtl. przychodami wynikającymi z likwidacji. Ostateczny wynik likwidacji przenosi się na pgr. 081 wzgl. 082 jako zwiększenie wzgl. zmniejszenie funduszu własnego.

Nieodpłatne przekazanie środków trwałych innym przedsiębiorstwom księgowane jest z pominięciem gr. 01 bezpośrednio przez gr. 08. Ewentualne koszty demontażu i rozbiórki ponosi przedsiębiorstwo przejmujące.

GRUPA 02 — „FINANSOWANIE ROBÓT KAPITAŁNYCH”

W grupie tej księguje się finansowanie robót kapitałnych, w zależności od ich rodzaju, na następujących podgrupach:

- 020 — „Finansowanie inwestycji ze środków limitowanych”
- 021 — „Finansowanie inwestycji ze środków nielimitowanych”
- 022 — „Finansowanie kapitałnych remontów ze środków limitowanych”
- 023 — „Finansowanie kapitałnych remontów ze środków nielimitowanych”.

Podgrupę 020 uznaje się za dokonane na zlecenie przedsiębiorstwa przez Bank Inwestycyjny przelewy środków inwestycyjnych limitowanych. Księgowanie przeciwnie zależy od przeznaczenia przelewu. W przypadku bezpośredniego pokrycia faktury inwestycyjnej obciąża się konto dostawcy, w razie refundacji wyłożonych na cele inwestycyjne środków obrotowych — bieżący rachunek bankowy.

Ewidencję przyznanych przedsiębiorstwu w państwowym planie inwestycyjnym środków limitowanych prowadzi się na kontach pozabilansowych.

Podgrupę 021 uznaje się za wydatkowane na inwestycje środki nielimitowane.

Do środków nielimitowanych zalicza się wpłaty użytkowników przyszłych inwestycji, odszkodowania z tytułu ubezpieczenia majątku trwałego oraz inne środki, których przeznaczenie na inwestycje względnie kapitałne remonty ustalone będzie szczególnymi przepisami.

Za wpływ środków nielimitowanych, które powinny być lokowane na rachunku bankowym funduszu

i rezerw (konto 1120), uznaje się pgr. 185 „Fundusze specjalnego przeznaczenia”.

Z chwilą przeznaczenia odpowiedniej części środków nielimitowanych na inwestycje następuje przeniesienie ich z pgr. 185 na konto 1881 „Fundusz na inwestycje ze środków nielimitowanych” i jednocześnie przelanie równowartości pieniężnej z rachunku bankowego funduszu i rezerw (konto 1120) na rachunek bankowy inwestycji ze środków nielimitowanych (konto 1121).

Wydatkowanie środków nielimitowanych na inwestycje księguje się równolegle:

- a) w ciężar odpowiedniego konta klasy 1 i na dobro konta 1121,
- b) w ciężar konta 1881 i na dobro pgr. 021.

Podgrupę 022 uznaje się za wydatkowane środki limitowane na kapitałne remonty.

Środki limitowane na kapitałne remonty powstają drogą przeznaczenia części funduszu amortyzacyjnego na kapitałne remonty, czyli obciążenia konta 1873 „Przelew funduszu amortyzacyjnego na kapitałne remonty” na dobro konta 1882 „Fundusz na kapitałne remonty ze środków limitowanych”. Równowartość pieniężna zostaje jednocześnie przelana z rachunku bankowego bieżącego (pgr. 110) na rachunek bankowy kapitałnych remontów (konto 1122).

Wydatkowanie środków limitowanych na kapitałne remonty księguje się równolegle:

- a) w ciężar odpowiedniego konta klasy 1 i na dobro konta 1122,
- b) w ciężar konta 1882 i na dobro podgrupy 022.

Podgrupę 023 uznaje się za wydatkowane środki nielimitowane na kapitałne remonty. Sposób akumulacji tych środków jest analogiczny do opisanego w u wagach do pgr. 021 z tym, że środki nielimitowane przeznaczone na kapitałne remonty przenosi się z podgrupy 185 na konto 1883 „Fundusz na kapitałne remonty ze środków nielimitowanych”, a przelew pieniężny następuje z rachunku funduszu i rezerw na rachunek kapitałnych remontów (konto 1122).

Wydatkowanie środków nielimitowanych na kapitałne remonty księguje się równolegle:

- a) w ciężar odpowiedniego konta klasy 1 i na dobro konta 1122,
- b) w ciężar konta 1883 i na dobro podgrupy 023.

GRUPA 03 — „ROBOTY KAPITAŁNE ROZPOCZĘTE”

Grupa ta służy do ujęcia bieżącej działalności przedsiębiorstwa w zakresie inwestycji i kapitałnych remontów. Obejmuje ona wszystkie nakłady z tym związane, nie wyłączając odsetek, i podzielona jest na podgrupy:

- 030 — „Inwestycje rozpoczęte”
- 031 — „Kapitałne remonty rozpoczęte”.

Podgrupę 030 obciąża się nakładami inwestycyjnymi. Nakłady fakturowane przez osoby trzecie księgowane są w ciężar podgrupy natychmiast po otrzymaniu faktury. Po jej sprawdzeniu wprowadza się ewtl. zapis poprawkowy na podstawie odpisu noty skierowanej do dostawcy.

Kosztom inwestycji wykonanej we własnym zakresie obciąża się pgr. 030 okresowo na podstawie wyników rozliczenia kosztów w klasie 7, na dobro konta 9050 „Realizacja robót kapitałnych”.

Koszt inwestycji całkowicie zakończonej, na podstawie protokołu zdawczo-odbiorczego przenosi się z pgr. 030 na ciężar podgrupy 040 „Inwestycje zakończone“.

Podgrupę 031 obciąża się nakładami dotyczącymi kapitalnych remontów. Wynikającym z odpowiedniej dokumentacji technicznej kosztem całkowitym ukończonego kapitalnego remontu uznaje się podgrupę 031 na ciężar podgrupy 041 „Kapitalne remonty zakończone“.

Kartoteka szczegółowa powinna wykazywać nakłady dla każdej inwestycji oraz kapitalnego remontu z osobna. Ponadto należy podzielić inwestycje i kapitalne remonty na planowe i pozaplanowe i uwidocznić na kartach tytuły inwestycyjne.

GRUPA 04 — „ROBOTY KAPITALNE ZAKOŃCZONE“

Na podgrupach: 040 — „Inwestycje zakończone“ i

041 — „Kapitalne remonty zakończone“ rozlicza się w korespondencji z grupą 02 finansowanie robót kapitalnych zakończonych.

Podgrupę 040 obciąża się na dobro pgr. 030 całkowitym kosztem zakończonych inwestycji (planowych i pozaplanowych). Po wstępnym zatwierdzeniu bilansu podgrupę 040 uznaje się w ciężar pgr. 020 względnie 021 kosztem inwestycji zakończonych, jednak tylko do wysokości otrzymanych na dane inwestycje środków limitowanych lub Nielimitowanych.

Ewentualne saldo podgrupy 040, pozostałe po dokonaniu powyższego księgowania, wykazuje w bilansie rocznym zużycie środków obrotowych na sfinansowanie zakończonych inwestycji.

Kartotekę analityczną inwestycji zakończonych tworzy się z tych kont kartoteki szczegółowej podgrupy 030, które odnoszą się do robót kapitalnych zakończonych przy czym zachowuje się podział na inwestycje planowe i pozaplanowe.

W ciężar **podgrupy 041** i na dobro pgr. 031 księguje się rzeczywisty koszt zakończonych kapitalnych remontów, na dobro zaś pgr. 041 i w ciężar pgr. 022 wzgl. 023, po wstępnym zatwierdzeniu bilansu, sumę środków limitowanych i Nielimitowanych zużytych na zakończone kapitalne remonty. Ewtl. saldo ostateczne pgr. 041 wykazuje zużycie środków obrotowych na wykonanie kapitalnych remontów.

Kartotekę analityczną inwestycji zakończonych kapitalnych prowadzi się na zasadach analogicznych do kartoteki inwestycji.

Z chwilą oddania zakończonych robót kapitalnych do eksploatacji następuje obciążenie równowartością ukończonej inwestycji:

grupy 00 — za środki trwałe,

grupy 07 — za kapitalne remonty (tylko do wysokości dotychczasowego umorzenia),

konta 1966 — za nakłady na uruchomienie nowej sieci handlowej,

grupy 30 — za przedmioty nietrwałe (należące do tzw. pierwszego wyposażenia),

i uznanie podgrupy 081 „Zwiększenia funduszu własnego“.

GRUPA 05 — „ŚRODKI ODDANE“

Grupa 05 przeznaczona jest do ewidencji efektywnych przelewów z tytułu środków oddanych bezzwrotnie. Ewidencja ewtl. zaległości z tytułu środków nieodprowadzonych dokonywana jest na kontach pozabilansowych.

Grupa 05 dzieli się na podgrupy:

050 — „Przelewy nadwyżek środków obrotowych“

051 — „Przelewy podatku dochodowego“

052 — „Przelewy na fundusze“.

W **podgrupie 050** księguje się nadwyżki własnych środków obrotowych przebrane na Rachunek Sum Obrotowych.

Podgrupa 051 rejestruje przelewy z tytułu podatku dochodowego.

W **podgrupie 052** księgowane będą kwoty przebrane na fundusze utworzone w drodze szczególnych zarządzeń władz nadrzędnych.

Salda podgrup 050—052 przechodzą po wstępnym zatwierdzeniu bilansu rocznego na podgrupę 082 „Zmniejszenia funduszu własnego“.

GRUPA 06 — „ŚRODKI OTRZYMANE“

W **podgrupie 060** — „Uzupełnienie własnych środków obrotowych“ księguje się po stronie Ma kwoty otrzymane z Rachunku Sum Obrotowych na uzupełnienie lub powiększenie własnych środków obrotowych.

Po wstępnym zatwierdzeniu bilansu rocznego saldo pgr. 060 przenosi się na pgr. 081 „Zwiększenia funduszu własnego“.

GRUPA 07 — „UMORZENIE WARTOŚCI ŚRODKÓW TRWAŁYCH“

Umorzenia księgowane w grupie 07 korygują ewidencyjną (pierwotną) wartość zapasu środków trwałych wykazywaną w grupie 00.

Podgrupy 070 wzgl. 071 uznaje się co miesiąc z tytułu umorzenia środków trwałych zasadniczych wzgl. pozazładowych.

Kontem przeciwnym dla pgr. 070 wzgl. 071 jest pgr. 082 „Zmniejszenia funduszu własnego“.

Wysokość odpisu ustala się w zasadzie na podstawie danych szczegółowych kartoteki majątku trwałego z tym, że wysokość miesięcznego odpisu umorzeniowego może być ewtl. ustalona na podstawie kwoty umorzenia z ubiegłego roku, skorygowanej odpowiednio do zmian majątku trwałego w okresie sprawozdawczym.

Umorzenie ewidencjonowane w grupie 07 nie może przekraczać pierwotnej wartości środków trwałych wykazanej w grupie 00.

Uznanie grupy 07 na ciężar pgr. 082 następuje również z tytułu umorzenia obiektów majątku trwałego przejętych nieodpłatnie od innych przedsiębiorstw.

Grupę 07 obciąża się za umorzenie środków trwałych zlikwidowanych (Ma grupa 01) lub oddanych nieodpłatnie innym przedsiębiorstwom (Ma pgr. 081) jak również za całkowity koszt zakończonego kapitalnego remontu (Ma pgr. 081) jednakże tylko do wysokości dotychczasowego umorzenia.

GRUPA 08 — „FUNDUSZE WŁASNE“

Zadaniem grupy 08 jest ustalenie stanu bilansowego i szczegółowa — przy pomocy kartoteki analitycznej

— ewidencja zmian zachodzących w zakresie fundusów wydzielonych przez Państwo do dyspozycji przedsiębiorstwa.

Grupa 08 dzieli się na następujące podgrupy:

080 — „Fundusz własny“

081 — „Zwiększenia funduszu własnego“

082 — „Zmniejszenia funduszu własnego“

089 — „Wynik działalności przedsiębiorstwa“.

W podgrupie 080 księguje się na początku roku fundusz własny w wysokości ustalonej bilansem zamknięcia roku poprzedniego. Zmiany funduszu własnego w ciągu roku księgowane są w podgrupach 081 i 082. Po wstępnym zatwierdzeniu bilansu salda tych podgrup jak również podgrupy 089 przenosi się na podgrupę 080. •

Na dobro podgrupy 081 księguje się —

a) w ciężar grupy 00:

- 1) środki trwale przejęte do eksploatacji jako zakończone inwestycje planowe,
- 2) środki trwale przejęte do eksploatacji jako zakończone inwestycje pozaplanowe,
- 3) różnice z przeszacowania środków trwałych,
- 4) środki trwale ujawnione przy inwentaryzacji,
- 5) środki trwale otrzymane bezpłatnie,
- 6) środki trwale ewidencjonowane poprzednio jako środki obrotowe,

b) w ciężar grupy 01:

- 7) nadwyżki uzyskane przy likwidacji środków trwałych,

c) w ciężar grupy 06:

- 8) uzupełnienie własnych środków obrotowych,

d) w ciężar grupy 07:

- 9) kapitałne remonty zakończone,
- 10) umorzenie środków trwałych oddanych bezpłatnie,

e) w ciężar klasy 3:

- 11) środki obrotowe otrzymane bezpłatnie,
- 12) pierwsze wyposażenie w przedmioty nietrwale,
- 13) środki obrotowe ewidencjonowane poprzednio jako środki trwale,
- 14) różnice z przeszacowania środków obrotowych.

W ciężar podgrupy 082 księguje się —

a) na dobro grupy 00:

- 1) środki trwale oddane bezpłatnie,
- 2) różnice z przeszacowania środków trwałych,
- 3) przeniesienie środków trwałych do kategorii środków obrotowych,

b) na dobro grupy 01:

- 4) strata przy likwidacji środków trwałych,

c) na dobro grupy 05:

- 5) przelewy nadwyżek środków obrotowych,
- 6) przelewy podatku dochodowego,
- 7) przelewy na fundusze,

d) na dobro grupy 07:

- 8) umorzenie środków trwałych w eksploatacji,
- 9) umorzenie środków trwałych otrzymanych bezpłatnie,

e) na dobro klasy 3:

- 10) środki obrotowe oddane bezpłatnie,
- 11) różnice z przeszacowania środków obrotowych,
- 12) przeniesienie środków obrotowych do kategorii środków trwałych.

W podgrupie 089 księguje się, po wstępnym zatwierdzeniu bilansu, zysk ewtl. stratę okresu operacyjnego w korespondencji z pgr. 090 „Rachunek wyników“.

GRUPA 09 — „KONTA SPRAWOZDAWCZE I POZABILANSOWE“

Grupa 09 dzieli się na następujące podgrupy:

090 — „Rachunek wyników“

091 — „Rachunek działalności“

092 — „Rachunek rezultatów sprzedaży“

093 — „Rachunek rezultatów realizacji“

097 — „Bilans zamknięcia“

098 — „Bilans otwarcia“

099 — „Konta pozabilansowe“.

Księgowania w podgrupach 090 do 098 dokonywane są w zasadzie raz na rok po wstępnym zatwierdzeniu bilansu. Do planu kont załączono obowiązujące wzory bilansu zamknięcia i rachunków wynikowych.

Podgrupa 090 przejmuje na debet wzgl. kredyt rezultat sprzedaży z pgr. 092 i rezultat realizacji z pgr. 093, a ponadto

na debet:

- a) rabaty i bonifikaty (gr. 95),
- b) koszty usług (pgr. 919),
- c) koszty obrotu handlowego (gr. 96),
- d) nakłady i straty nadzwyczajne, finansowe i pozazakładowe (gr. 20, 22, 24, 26),

na kredyt:

- a) prowizje i inne wpływy (gr. 98),
- b) wpływy z działalności usługowej (pgr. 910),
- c) dochody i zyski nadzwyczajne, finansowe i pozazakładowe (gr. 21, 23, 25, 27).

Saldo podgrupy 090 przenosi się po wstępnym zatwierdzeniu bilansu, na podgrupę 089, wykazującą ostateczny wynik roczny przedsiębiorstwa.

Podgrupa 091 zamykane są grupy 91, 95, 96, 98 i klasa 2 w centralach zaopatrzenia oraz grupy 74, 98 i klasa 2 w tych jednostkach organizacyjnych, których wydatki finansowane są z Rachunku Narzutów Administracyjnych. Saldo podgrupy 091 przenosi się w ciężar podgrupy 186 „Fundusz budżetowy“.

Podgrupa 092 przejmuje na debet — salda kont wartości sprzedanych towarów z grup 92, 93 i 94 oraz dodatnie różnice cen czyli salda podgrup 970, 972 i 974, na kredyt zaś — salda kont sprzedaży towarów z grup 92, 93 i 94 oraz ujemne różnice cen czyli salda podgrup 971, 973 i 975.

Saldo podgrupy 092 przenosi się jako rezultat sprzedaży — zysk lub stratę brutto — na dobro lub ciężar pgr. 090 „Rachunek wyników“. W centralach zaopatrzenia względnie innych jednostkach budżetowych utrzymujących się z dotacji z Rachunku Narzutów Administracyjnych, saldo pgr. 092 przenosi się na dobro wzgl. na ciężar konta 1590 „Rozliczenia z Rachunkiem Różnic Cen“.

Podgrupa 093 zarezerwowana jest dla ujęcia rezultatów ewentualnej produkcji lub robót kapitałnych prowadzonych we własnym zakresie. Podgrupa przejmuje na debet salda kont kosztu własnego realizacji z grupy 90, na kredyt zaś — salda kont realizacji z tejże grupy.

Saldo podgrupy 093 przenosi się jako rezultat realizacji na dobro ewtl. ciężar pgr. 090 „Rachunek wyników“.

Podgrupa 097 przejmuje salda z klas 0, 1 i 3 w układzie dostosowanym do wzoru bilansu. Bilans roczny

składa się władzom nadrzędnym do wstępnego zatwierdzenia przed formalnym zamknięciem ksiąg.

Do podgrupy 099 prowadzi się analityczną kartotekę rozbudowaną stosownie do potrzeb przedsiębiorstwa. W kartotece tej wystąpią m. in. następujące lustrzane konta pozabilansowe:

- a) środki inwestycyjne limitowane przyznane planem,
- b) zaległe przelewy z tytułu środków podlegających oddaniu,
- c) środki trwale dzierżawione,
- d) towary komisowe,
- e) akredytywy obce itd.

KLASA 1 — KONTA FINANSOWE

Klasa 1 przeznaczona jest do rachunkowego ujęcia:

- a) finansowych składników środków obrotowych (pgr. 100—103, 110—114, 116),
- b) zobowiązań i należności (pgr. 104, 115, 119, gr. 13, 14, 15, 17),
- c) rozrachunków wewnętrznych (gr. 16),
- d) rezerw i funduszy (gr. 18),
- e) rozliczeń międzyokresowych (gr. 19).

GRUPA 10 — „GOTÓWKA, CZEKI, WEKSLE, PAPIERY WARTOŚCIOWE“

Grupa 10 zawiera następujące podgrupy:

- 100 — „Kasa“
- 101 — „Czeki obce“
- 102 — „Weksle obce“
- 103 — „Papiery wartościowe“
- 104 — „Akcepty“.

Podgrupa 100 przeznaczona jest do ewidencji kasowych operacji gotówkowych.

W **podgrupie 101** odbywa się księgowanie czeków otrzymanych od osób trzecich z zapisem przeciwnym na odpowiednim koncie osobowym, w momencie zaś realizacji czeku — z zapisem przeciwnym w podgrupie 100 lub 110.

Podgrupa 102 przeznaczona jest do ujęcia weksli obcych. Dla podgrupy tej należy prowadzić szczegółowy rejestr. Weksle protestowane odpisuje się na konta odbiorców.

W **podgrupie 103** przeprowadza się księgowania związane z papierami wartościowymi.

Podgrupa 104 przeznaczona jest do ewidencji akceptów w handlu zagranicznym.

GRUPA 11 — „RACHUNKI BANKOWE“

Grupa 11 służy do ujęcia wszystkich transakcji z bankami, zarówno z tytułu operacji czynnych jak biernych, przy czym księgowanie tych operacji odbywa się w zasadzie na podstawie dokumentów bankowych stwierdzających wykonanie zlecenia.

Grupa 11 dzieli się na następujące podgrupy:

- 110 — „Rachunek bankowy bieżący“
- 111 — „Rachunek czekowo-przelewowy P. K. O.“
- 112 — „Rachunki bankowe specjalne“
- 114 — „Akredytywy“
- 115 — „Kredyty bankowe“
- 116 — „Sumy pieniężne w drodze“
- 119 — „Kredyty przeterminowane“.

Podgrupa 110 dzieli się na konta:

1100 — „Rachunek operacyjny“ — na którym księguje się operacje bankowe związane z działalnością zasadniczą i pozazakładową, o ile działalność ta nie jest objęta budżetem finansowanym z Rachunku Narzutów Administracyjnych, oraz

1101 — „Rachunek budżetowy“ na którym rejestruje się operacje bankowe, dotyczące działalności objętej budżetem finansowanym z Rachunku Narzutów Administracyjnych. Rachunek ten znajduje zastosowanie w centra-

lach zaopatrzenia, a w innych przedsiębiorstwach handlowych w stosunku do wydzielonych jednostek administracyjnych.

Przelew dotacji otrzymanej z Rachunku Narzutów Administracyjnych księguje się na dobro pgr. 186 „Fundusz budżetowy“.

Podgrupa 111 przeznaczona jest dla rachunku czekowo-przelewowego P. K. O., tj. rachunku służącego w zasadzie wyłącznie do gromadzenia wpływów i ich okresowego przelewania na rachunek bieżący.

Dysponowanie rachunkiem czekowo-przelewowym w sposób odmienny może nastąpić na podstawie specjalnych zarządzeń naczelnych władz gospodarczych.

Podgrupa 112 przeznaczona jest do ewidencji operacji bankowych o charakterze specjalnym i dzieli się na konta:

1120 — „Rachunek funduszy i rezerw“

1121 — „Rachunek inwestycji ze środków nielimitowanych“

1122 — „Rachunek kapitałnych remontów“.

Konto 1120 przeznaczone jest do księgowania operacji bankowych, związanych z funkcjonowaniem rezerw oraz funduszy specjalnego przeznaczenia i funduszy centralnie administrowanych.

Równolegle do księgowania rezerwy lub funduszu na dobro odpowiedniego konta w grupie 18 i na ciężar odpowiedniego konta w klasie 4 wzgl. 1, księguje się dokonany jednocześnie przelew równowartości pieniężnej z rachunku bieżącego (pgr. 110) na rachunek funduszy i rezerw (konto 1120).

Na dobro konta 1120 księguje się kwoty wydatkowane w ramach wymienionych rezerw i funduszy, bądź też kwoty odprowadzone z tytułu przeznaczenia ich na inne cele.

Na koncie tym gromadzone są m. in. środki, stanowiące pieniężny równoważnik funduszy specjalnego przeznaczenia (pgr. 185). Środki te na mocy decyzji władz nadrzędnych mogą być przeznaczone na inwestycje lub kapitałne remonty. Następuje wówczas przelew odpowiedniej kwoty z rachunku funduszy i rezerw na rachunek inwestycji ze środków nielimitowanych (konto 1121), względnie na rachunek kapitałnych remontów (konto 1122). Równolegle do zaksięgowania powyższego przelewu należy jego równowartością obciążyć podgrupę 185 i uznać konto 1181 „Fundusz na inwestycje ze środków nielimitowanych“, względnie konto 1183 „Fundusz na kapitałne remonty ze środków nielimitowanych“.

Konto 1121 przeznaczone jest do księgowania operacji bankowych związanych z funduszem na inwestycje ze środków nielimitowanych.

Środki nielimitowane na inwestycje powstają drogą przeznaczenia funduszy księgowanych w pgr. 185 na inwestycje, t. j. obciążenia pgr. 185 na dobro konta 1881 „Fundusz na inwestycje ze środków nielimitowanych“. Księgowanie to odbywa się równolegle do księgowania

przelewu równowartości pieniężnej z rachunku funduszków i rezerw (konto 1120) na rachunek inwestycji ze środków nielimitowanych (konto 1121).

Wydatkowanie środków nielimitowanych na inwestycje księguje się równolegle:

- a) w ciężar odpowiedniego konta klasy 1 i na dobro konta 1121,
- b) w ciężar konta 1881 i na dobro podgrupy 021 „Finansowanie inwestycji ze środków nielimitowanych”.

Konto 1122 przeznaczone jest do księgowania operacji bankowych związanych z funduszem na kapitalne remonty. Na ciężar tego konta księguje się przeznaczone na kapitalne remonty środki limitowane i nielimitowane.

Środki limitowane powstają drogą przeznaczenia części funduszu amortyzacyjnego na kapitalne remonty, przez obciążenie odpowiednią kwotą konta 1873 na dobro konta 1882 „Fundusz na kapitalne remonty ze środków limitowanych”. Księgowanie to odbywa się równolegle do księgowania przelewu równowartości pieniężnej z rachunku bieżącego na rachunek kapitalnych remontów (konto 1122).

Środki nielimitowane powstają drogą przekazania funduszków księgowanych w pgr. 185 na fundusz na kapitalne remonty z środków nielimitowanych (konto 1883). Równolegle do obciążenia pgr. 185 na dobro konta 1883, księguje się przelew równowartości pieniężnej z rachunku funduszków i rezerw (konto 1120) na rachunek kapitalnych remontów (konto 1122).

Wydatkowanie środków własnych na kapitalne remonty księguje się w ciężar odpowiedniego konta w klasie 1 i na dobro konta 1122, oraz równolegle:

- a) w ciężar konta 1882 i na dobro podgrupy 022 „Finansowanie kapitalnych remontów ze środków limitowanych”, względnie
- b) w ciężar konta 1883 i na dobro podgrupy 023 „Finansowanie kapitalnych remontów ze środków nielimitowanych”.

Podgrupa 114 obejmuje akredytywy otwierane na rzecz osób trzecich. Kwotą otwartej akredytywy obciąża się pgr. 114 a uznaje odpowiednie konto bankowe w grupie 11. Na podstawie awizu bankowego o zrealizowaniu akredytywy uznaje się pgr. 114 i obciąża odpowiednie konto osobowe.

Ewidencję akredytyw otwieranych na rzecz przedsiębiorstwa przez osoby trzecie prowadzi się na kontach pozabilansowych.

Podgrupa 115 służy do wykazywania zobowiązań z tytułu kredytów bankowych wykorzystanych.

Podgrupa 115 dzieli się na następujące konta:

1150 — „Kredyt obrotowy normatywny”

1154 — „Kredyt obrotowy na sezonowe lub specjalne zapasy towarów”

1155 — „Kredyt obrotowy na dokumenty w inkasie”

1156 — „Kredyt obrotowy na wydatki przyszłych okresów”

1157 — „Kredyty na roboty kapitalne”.

Kwotą zrealizowanego kredytu obciąża się, na zasadzie zawiadomienia bankowego, konto rachunku bieżącego na dobro właściwego konta w pgr. 115. Likwidacja zadłużenia księgowana jest w porządku przeciwnym.

Podgrupy 116 używa się jedynie w końcu okresu rachunkowego. Na debet tej podgrupy księguje się operacje przelewowe, które z braku awizu nie mogą być od-

niesione na ciężar rachunku bankowego przeznaczonego do odbioru przelewu; zapis przeciwny figuruje na koncie, z którego nastąpił przelew. W następnym okresie rachunkowym przenosi się sumy zaawizowane na właściwy rachunek bankowy.

Podgrupa 119 wykazuje kredyty bankowe, których termin płatności minął. Sumą przeterminowanego kredytu obciąża się odpowiednie konto w podgrupie 115 i uznaje podgrupę 119. Przy spłacie zadłużenia podgrupa 119 zostaje obciążona na dobro konta 1100.

GRUPA 13 — „ODBIORCY”

Grupa 13 przeznaczona jest do ujęcia rozliczeń z odbiorcami i dzieli się na podgrupy:

130—137 — „Odbiorcy”

138 — „Odbiorcy ratalni”

139 — „Faktury do inkasa”.

Podgrupy 130—137 powinny być wykorzystane stosownie do potrzeb klasyfikacyjnych poszczególnych przedsiębiorstw. Podział ten winien w każdym razie uwzględnić wyodrębnienie odbiorców, z którymi rozliczenie następuje w trybie bankowego inkasa faktur. Kartoteki szczegółowe odbiorców, przystosowane układem do podziału grupy 13 powinny umożliwiać szczegółową kontrolę rozrachunków z każdym odbiorcą. W wypadku zakwestionowania faktury przez odbiorcę inkasowego, w terminie i na warunkach ustalonych w obowiązujących przepisach, należy wykسیgować zakwestionowaną należność z grupy 13 na podgrupę 175 „Należności wątpliwe”.

Podgrupa 138 służy do odrębnej ewidencji rozliczeń z odbiorcami ratalnymi. Z uwagi na specyficzny charakter tych rozliczeń prowadzenie tego konta, uzupełnionego kartoteką szczegółową, wymagane będzie w tych przedsiębiorstwach, w których sprzedaż ratalna występuje jako stała forma sprzedaży towarowej.

Podgrupa 139 służy do księgowania faktur i dokumentów wystawionych z datą należącą do okresu sprawozdawczego, ale nie przesłanych do inkasa w tymże okresie.

Księgowanie w tej podgrupie może odbywać się w jednej zbiorowej sumie na podstawie odpowiedniego zestawienia.

W dniu złożenia faktur i dokumentów do inkasa należy wykسیgować je z podgrupy 139 na ciężar właściwych podgrup 130—137.

GRUPA 14 — „DOSTAWCY”

Grupa ta służy do ujęcia rozliczeń z dostawcami z tytułu dostaw towarowych lub świadczeń usługowych i dzieli się na następujące podgrupy:

140—147 — „Dostawcy”,

148 — „Zaliczkowanie skupu”,

149 — „Dostawy niefakturowane”.

Podgrupy 140—147, jak i kartotekę szczegółową, należy wykorzystać do odpowiedniego ugrupowania kont dostawców, podyktowanego potrzebami danego przedsiębiorstwa.

Faktury dostawców za materiały itp. księguje się na dobro podgrup 140—147 i bezpośrednio na ciężar właściwej podgrupy w grupie 30, o ile jednocześnie nastąpiła dostawa. Jeżeli faktura wpłynęła przed otrzymaniem zafakturowanego materiału, dostawcę uznaje się w ciężar podgrupy 300 „Materiały w drodze”.

Natomiast faktury dostawców za towary, niezależnie od momentu ich zaprzycowania, księguje się na dobro podgrupy 140—147 i na ciężar pgr. 310 „Faktury przychodzące“.

Księgowanie w pgr. 310 może odbywać się pozycjami zbiorczymi na podstawie pomocniczego rejestru.

Księgowanie wzgl. rejestrowanie faktur odbywa się natychmiast po ich otrzymaniu z tym, że w obrocie inkasowym faktury księguwać należy, w miarę możliwości, pod datą oddania ich do banku przez dostawcę.

Podgrupa 148 przeznaczona jest do ewidencji zaliczkowania skupu.

Na koncie tym nie księguje się zaliczek wypłacanych własnym pracownikom w związku ze skupem towarów w terenie. Tego rodzaju wypłaty ewidencjonuje się w podgrupie 173. Jeśli natomiast delegowany do akcji skupu pracownik przedsiębiorstwa w wyniku rozliczenia się z pobranych środków pieniężnych wykaże, w granicach udzielonych mu pełnomocnictw, wydatki na zaliczkowanie skupu, wówczas wydatki te księgowane są na ct podgrupy 173 i na dt podgrupy 148.

Podgrupa 149 służy do ujęcia zobowiązań z tytułu przychodu materiałów i towarów, na które nie otrzymano faktury.

Księgowanie odbywa się na podstawie dowodu przychodu ilościowego, wycenionego w drodze wewnętrzznego szacunku.

Księgowanie przebiega odmiennie w odniesieniu do materiałów itp. i odmiennie w odniesieniu do towarów.

Przychodem **materiałów** niefakturowanych obciąża się właściwe konto zapasowe bezpośrednio na dobro podgrupy 149. Sumą nadesłanej następnie faktury obciąża się podgrupę 149 na dobro odpowiedniej podgrupy dostawców (140—147).

Ewentualne różnice powstałe na podgrupie 149 przenosi się:

- a) na konto osobowe dostawcy, jeżeli różnica ma być rozliczona z dostawcą,
- b) na podgrupę 309 „Nakłady zaopatrzenia materiałowego“, jeżeli różnica wynika z wyceny wewnętrznej wzgl. dotyczy objętych fakturą kosztów wprowadzenia materiału.

Przychodem **towarów** niefakturowanych obciąża się właściwe konto zapasowe nie na dobro podgrupy 149 lecz na dobro pgr. 312 „Towary przychodzące“. O ile do końca okresu sprawozdawczego nie otrzymano odnośnej faktury, następuje przeniesienie wartości niefakturowanego towaru z pgr. 312 na dobro podgrupy 149, z tym jednak, że na początku następnego okresu saldo podgrupy 149 powraca na kredyt pgr. 312, gdyż rozliczenie dostawy z fakturą następuje zawsze w grupie 31.

GRUPA 15 — „ROZLICZENIE Z TYTUŁÓW PUBLICZNO-PRAWNYCH“

Grupa ta przeznaczona jest do księgowania rozliczeń z tytułów publiczno-prawnych. Przewidziane są następujące podgrupy:

- 150 — „Władze skarbowe“
- 151 — „Władze samorządowe“
- 152 — „Instytucje ubezpieczeń społecznych“
- 153 — „Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych“
- 158 — „R-k Narzutów Administracyjnych“
- 159 — „R-k Różnic Cen“.

Do podgrup 150—152 należy prowadzić kartotekę szczegółową.

Podgrupę 158 uznaje się w ciężar pgr. 314 za narzut administracyjny ustalony w procentowym stosunku od wartości zakupionych towarów, obciąża się zaś za faktycznie dokonane przelewy.

Jeżeli narzut administracyjny rozliczany jest przy sprzedaży (np. w obrocie eksportowym), wówczas kontem przeciwstawnym jest pgr. 965.

Podgrupa 159 dzieli się na dwa konta:

1590 — „Rozliczenia“

1591 — „Przelewy“.

Na koncie 1590 księgowane są rozliczenia z Rachunkiem Różnic Cen; na koncie 1591 — faktyczne przelewy. Szczegółowe omówienie rozliczeń z R. R. C. podane jest w uwagach do grup 31 i 97.

Po wstępnym zatwierdzeniu bilansu salda kont 1590 i 1591 podlegają wzajemnej kompensacie.

GRUPA 16 — „ROZLICZENIA WEWNĘTRZNO-BRANŻOWE“

Grupa 16 przeznaczona jest do ujęcia rozliczeń między prowadzącymi samodzielną księgowość jednostkami, wchodzącymi w skład przedsiębiorstwa wzgl. branżowej organizacji handlowej.

Grupę 16 należy rozbudować w zależności od potrzeb indywidualnych przedsiębiorstwa lub branży.

GRUPA 17 — „INNE NALEŻNOŚCI I ZOBOWIĄZANIA“

Grupa 17 przeznaczona jest do księgowania rozliczeń nie uwzględnionych w grupach poprzednich.

Grupa ta obejmuje następujące podgrupy

170 — „Pracownicy za płace i świadczenia“

171 — „Pracownicy za zaliczki na płace i świadczenia“

172 — „Niepodjęte płace w depozycie“

173 — „Pracownicy za sumy do rozliczenia“

174 — „Inne należności i zobowiązania“

175 — „Należności wątpliwe“

176 — „Należności i zobowiązania sporne“.

Podgrupa 170 przeznaczona jest do księgowania należności pracowników z tytułów wynikających z umowy o pracę.

Na dobro tej podgrupy księguwać należy całkowitą należność brutto na podstawie listy płacy. W ciężar podgrupy 170 księguwać należy sumę wszelkich potrąceń oraz sumę wypłat netto.

Podgrupa 171 przeznaczona jest do księgowania wypłaconych pracownikom zaliczek na płace i świadczenia. Każdą wypłatę dokonaną poza listą płacy traktować należy jako wypłatę zaliczkową i księguwać w ciężar pgr. 170.

Na dobro tej podgrupy i w ciężar pgr. 170 księguwać należy zaliczki potrącone przy wypłacie z listy płacy.

Ewidencję szczegółową do pgr. 170 i 171 prowadzi się przy pomocy kartoteki osobowej lub odpowiedniego układu list płacy.

Podgrupa 172 wykazuje należności pracowników z tytułu niepodjętych płac. Sumą ich uznaje się pgr. 172 obciążając, zależnie od systemu księgowania listy płacy, podgrupę 100 lub 170.

Ewidencję szczegółową prowadzi się w księdze depozytów.

W podgrupie 173 księguje się sumy pieniężne wypłacone pracownikom do rozliczenia a przeznaczone na wydatki administracyjne i gospodarcze, podróże służbowe, skup towarów itp. Uznaje się podgrupę za wydatki rozliczone.

Podgrupa 174 przeznaczona jest do ujęcia należności i zobowiązań, które nie zostały uwzględnione w podgrupach pozostałych.

Podgrupa 175 przeznaczona jest do ujęcia należności, które z braku dostatecznego uzasadnienia, z jednej strony nie mogą obciążać kont osobowych, z drugiej zaś — nie mogą być przeniesione na konta strat lub nakładów.

W podgrupie tej księguje się również należności bezsporne, ale wątpliwe co do możliwości ich upłynięcia.

Na podstawie zezwolenia resortowego ministerstwa należności uznane za nieściągalne należy wykسیęgować z pgr. 175 w ciężar podgrupy 205 „Straty na innych składnikach majątku obrotowego”.

Podgrupa 176 służy do ujęcia należności i zobowiązań, których dochodzenie odbywa się w trybie postępowania spornego (sądowego lub arbitrażowego). O dalszym toku księgowania tych należności i zobowiązań decyduje wynik postępowania spornego.

GRUPA 18 — „REZERWY I FUNDUSZE”.

Tworzenie rezerw i funduszy dozwolone jest tylko na podstawie zatwierdzonych planów finansowych i pociąga za sobą obowiązek natychmiastowego przelania równowartości pieniężnej utworzonej rezerwy względnie funduszu z rachunku bieżącego (pgr. 110) na odpowiedni rachunek funduszowy (konta 1120, 1121, 1122), względnie odprowadzenia odpowiedniej kwoty na zewnątrz przedsiębiorstwa.

Grupa 18 składa się z następujących podgrup:

- 182 — „Rezerwa gwarancyjna za jakość towarów”
- 184 — „Inne rezerwy”
- 185 — „Fundusze specjalnego przeznaczenia”
- 186 — „Fundusz budżetowy”
- 187 — „Fundusz amortyzacyjny”
- 188 — „Fundusze na roboty kapitalne”
- 189 — „Fundusze centralnie administrowane”.

W podgrupie 182 księguje się rezerwę na pokrycie nakładów, mogących wynikać wskutek udzielania gwarancji za jakość towarów. Sumą planowanych nakładów z tego tytułu obciąża się okresowo pgr. 472 „Planowane ryzyko jakości towarów” i uznaje się pgr. 182. Kwotę równą utworzonej rezerwie należy jednocześnie przelać z rachunku bieżącego na rachunek funduszy i rezerw.

Faktycznie poniesione nakłady obciążają bezpośrednio lub pośrednio podgrupę 182.

Podgrupa 184 przeznaczona jest do księgowania rezerw tworzonych na specjalne zarządzenie władz nadzórnych.

Podgrupa 185 przeznaczona jest do księgowania funduszy specjalnego przeznaczenia. Należą tu m. in. wypłaty użytkowników przyszłych inwestycji i odszkodowania z tytułu ubezpieczenia majątku trwałego, gromadzone w pgr. 185 do chwili wydania przez władze nadzórne decyzji o ich ostatecznym przeznaczeniu, np. na inwestycje lub kapitalne remonty. Otwarcie kont w tej podgrupie ustalone zostanie każdorazowo szczególnymi zarządzeniami.

Podgrupę 186 uznaje się za dobro konta 1101 „Rachunek budżetowy” za dotacje budżetowe otrzymane z Rachunku Narzutów Administracyjnych, obciąża zaś — saldem podgrupy 092 „Rachunek działalności”.

Podgrupa 186 występuje w centralach zaopatrzenia oraz w tych prowadzących samodzielną księgowość jednostkach innych przedsiębiorstw handlowych, których wydatki objęte są budżetem finansowanym z Rachunku Narzutów Administracyjnych.

Podgrupa 187 przeznaczona jest do ujęcia faktycznie wygoszparowanego funduszu amortyzacyjnego.

Na dobro właściwych kont podgrupy 187 i na ciężar pgr. 470 księguje się wartość umorzenia środków trwałych będących w eksploatacji, bez względu na wysokość amortyzacji zarachowanej w grupie 07.

Podgrupa 187 dzieli się na następujące konta:

1870 — „Fundusz amortyzacyjny na inwestycje”

1871 — „Fundusz amortyzacyjny na kapitalne remonty”

1872 — „Przelew funduszu na inwestycje”

1873 — „Przelew funduszu na kapitalne remonty”.

Konto 1870 uznaje się w ciężar pgr. 470 sumą umorzenia obiektów majątku trwałego w części przeznaczanej na inwestycje.

Konto 1871 uznaje się w ciężar pgr. 470 sumę umorzenia obiektów majątku trwałego w części przeznaczanej na kapitalne remonty.

Konto 1872 obciąża się na dobro pgr. 110 sumą efektywnych przelewów do Banku Inwestycyjnego z tytułu odprowadzonego funduszu amortyzacyjnego przeznaczonego na inwestycje.

Konto 1873 obciąża się na dobro konta 1882 równowartością efektywnych przelewów z tytułu przeznaczenia części funduszu amortyzacyjnego na kapitalne remonty, dokonanych z rachunku bieżącego (pgr. 110) na rachunek kapitalnych remontów (konto 1122).

Salda kont 1870 i 1872 wzgl. 1871 i 1873 kompensuje się po wstępnym zatwierdzeniu bilansu rocznego. Pozostałe w wyniku kompensaty salda na tych kontach oznaczają nadpłaty względnie zaległości z tytułu wygoszparowanego funduszu.

Podgrupa 188 obejmuje następujące konta:

1881 — Fundusz na inwestycje ze środków nielimitowanych

1882 — Fundusz na kapitalne remonty ze środków limitowanych

1883 — Fundusz na kapitalne remonty ze środków nielimitowanych

Konto 1881 przeznaczone jest do ewidencjonowania środków nielimitowanych, przeznaczonych na mocy decyzji władz nadzórnych na finansowanie inwestycji.

Do środków nielimitowanych zalicza się wpłaty użytkowników przyszłych inwestycji, odszkodowania z tytułu ubezpieczenia majątku trwałego oraz inne środki, których przeznaczenie na roboty kapitalne zostanie ustalone szczególnymi przepisami.

Uznanie konta 1881 za środki przyznane następuje w ciężar pgr. 185 „Fundusze specjalnego przeznaczenia”. Jednocześnie następuje przelew równowartości pieniężnej z rachunku funduszy i rezerw (konto 1120) na rachunek inwestycji ze środków nielimitowanych (konto 1121).

Wydatkowanie środków nielimitowanych na inwestycje księguje się równolegle:

- a) w ciężar odpowiedniego konta klasy 1 i na dobro konta 1121,
- b) w ciężar konta 1881 i na dobro pgr. 021 „Finansowanie inwestycji ze środków nielimitowanych“.

Konto 1882 przeznaczone jest do ewidencjonowania środków limitowanych przeznaczonych na finansowanie kapitalnych remontów. Za środki przyznane uznaje się konto 1882 i obciąża konto 1873, a jednocześnie przelewa się równowartość pieniężną z rachunku bieżącego (pgr. 110) na rachunek remontów kapitalnych (konto 1122).

Wydatkowanie środków limitowanych na kapitalne remonty księguje się równolegle:

- a) w ciężar odpowiedniego konta klasy 1 i na dobro konta 1122,
- b) w ciężar konta 1882 i na dobro pgr. 022 „Finansowanie kapitalnych remontów ze środków limitowanych“.

Konto 1883 przeznaczone jest do ewidencjonowania środków nielimitowanych, przeznaczonych na mocy decyzji władz nadrzędnych na finansowanie kapitalnych remontów.

Uznanie tego konta za środki przyznane następuje w ciężar pgr. 185, a jednocześnie przelewa się równowartość pieniężną z rachunku funduszków i rezerw (konto 1120) na rachunek kapitalnych remontów (konto 1122).

Wydatkowanie środków nielimitowanych na kapitalne remonty księguje się równolegle:

- a) w ciężar odpowiedniego konta klasy 1 i na dobro konta 1122,
- b) w ciężar konta 1883 i na dobro pgr. 023 „Finansowanie kapitalnych remontów ze środków nielimitowanych“.

Podgrupa 189 przeznaczona jest do ujęcia funduszków centralnie administrowanych, jak Fundusz Akcji Socjalnej (konto 1890) oraz Funduszu Nagród i Prac Zleconych (konto 1891). Podgrupę uznaje się w ciężar pgr. 41 wzgl. 42 (ewtl. za pośrednictwem gr 16) za narzuty na wymienione fundusze.

Na pokrycie nakładów Akcji Socjalnej rozliczonych w grupie 26 przenosi się z konta 1890 odpowiednią część funduszu na pgr. 271.

Wydatki z Funduszu Nagród i Prac Zleconych księguje się bądź bezpośrednio w ciężar konta 1891 bądź też w wolnej grupie 28 a stamtąd przenosi się okresowo na konto funduszu.

GRUPA 19 — „ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE“

Grupa 19 dzieli się na następujące podgrupy:

- 190 — „Rozliczenia wydatków i nakładów prostych“
- 192 — „Rozliczenia dochodów z góry pobranych“
- 194 — „Rozliczenia działalności pozazakładowej“
- 195 — „Rozliczenia transakcji zagranicznych“
- 196 — „Rozliczenia działalności handlowej“

Podgrupa 190 obejmuje rozliczenia wydatków i nakładów prostych i dzieli się na następujące konta:

- 1900 — „Urlopy“
- 1901 — „Deputaty“
- 1903 — „Energia nabyta“
- 1904 — „Usługi obce“
- 1905 — „Podatki, daniny, opłaty“

1906 — „Różne nakłady“

1907 — „Ubytki towarowe przy składowaniu specjalnym“.

Wydatki lub nakłady, które ze względów kalkulacyjnych nie powinny być zarachowane w całości na dany okres, odnoszone są w ciężar odpowiednich kont rodzajowych pgr. 190. Rozliczenie następuje drogą obciążania planowanymi ratami miesięcznymi właściwych kont rodzajowych klasy 4 na dobro odpowiednich kont podgrupy 190.

Konto 1907 uznaje się normą przewidywanego ubytku w ciężar pgr. 478, obciąża zaś — za ubytki faktycznie stwierdzone na dobro klasy 3. Saldo kredytowe pozostałe po ukończeniu składowania danej partii przechodzi na pgr. 213, zaś saldo debetowe — na pgr. 175.

Podgrupa 192 — służy do ujęcia i rozliczenia dochodów efektywnie zainkasowanych w okresie sprawozdawczym a dotyczących okresów przyszłych.

Podgrupa 194 służy do rozliczenia nakładów dotyczących działalności pozazakładowej, omówionych w uwagach do pgr. 222.

Podgrupa 195 przeznaczona jest do rozliczeń dotyczących wyłącznie transakcji zagranicznych. Rozbudowa podgrupy na konta zostanie ustalona odrębną instrukcją.

Podgrupa 196 przeznaczona jest do rozliczenia nakładów związanych z zakupem towarów (konto 1963), składowaniem specjalnym towarów (konto 1964) i uruchomieniem nowej sieci handlowej (konto 1966).

Konto 1963 poprzez pgr. 769 i 993 przyjmuje na debet koszty zakupu z pgr. 763 i przekazuje je, proporcjonalnie do sprzedaży, na ciężar podgrupy 963 „Koszty zakupu sprzedanych towarów“.

Wysokość kosztów zakupu, podlegających przeniesieniu na pgr. 963, może być obliczona na przykład na podstawie następującego wzoru:

$$K_{zs} = \frac{K_{r+z}}{W_{r+z}} \times S$$

Przykładowo, w odniesieniu do sprzedaży towarów ewidencjonowanych w cenie hurtowej, symbole powyższe oznaczają:

K_{zs} = koszty zakupu towarów sprzedanych w danym okresie (Dt pgr. 963),

K_{r+z} = koszty zakupu dotyczące zarówno remanentu na początek okresu jak i towarów zakupionych w danym okresie (Dt k-ta 1963),

W_{r+z} = wartość remanentu towarów na początek okresu powiększona o wartość towarów zakupionych w danym okresie (Dt gr. 33),

S = wartość sprzedaży brutto (Ct grupy 93).

Konto 1964 obciąża się poprzez pgr. 769 i 994 kosztami składowania specjalnego z pgr. 764 i uznaje, w odpowiednim stosunku do sprzedaży, na ciężar pgr. 964 „Koszty składowania specjalnego sprzedanych towarów“.

Konto 1966 obciąża się poprzez pgr. 769 i 996 kosztami uruchomienia nowej sieci handlowej z pgr. 766.

Saldo konta 1966 odpisywane jest stopniowo na ciężar podgrupy 963 „Koszty ogólne“ w wysokości wynikającej z ustalonego przez władze nadrzędne czasokresu umarzania tych kosztów.

KLASA 2 — KONTA NAKŁADÓW I STRAT ORAZ DOCHODÓW I ZYSKÓW NADZWYCZAJNYCH, FINANSOWYCH I POZAZAKŁADOWYCH

W klasie 2 występują zespoły kont o charakterze wynikowym (grupy 20—25) oraz bezwynikowe (grupy 26 i 27). Grupy wynikowe obejmują nakłady finansowe, pozazakładowe i straty nadzwyczajne oraz analogiczne pozycje dochodów i zysków, grupy bezwynikowe przeznaczone są do ujęcia Akcji Socjalnej.

GRUPA 20 — „STRATY I NAKŁADY NADZWYCZAJNE“

Grupa ta dzieli się na podgrupy:

201 — „Nakłady lat ubiegłych“

203 — „Straty nadzwyczajne na materiałach i towarach“

205 — „Straty na innych składnikach majątku obrotowego“

Podgrupa 201 ma zastosowanie tylko w wypadkach wyjątkowych, dla ujęcia niezarezerwowanych nakładów i strat ewtl. zmniejszeń dochodów, dotyczących lat ubiegłych.

Zapisy w tej podgrupie mogą być dokonywane wyłącznie za zezwoleniem władz nadrzędnych.

Podgrupa 203 wykazuje straty w środkach obrotowych ewidencjonowanych w klasie 3. Należą tu między innymi:

- a) manko w towarach i materiałach przekraczające ustalone normy,
- b) straty w materiałach i towarach wskutek wypadków losowych,
- c) odchylenia cen na towarach przy wewnętrznej wycenie dostaw niefakturowanych (w obrocie nierozliczającym).

W podgrupie 205 rejestruje się straty w środkach obrotowych ewidencjonowanych w klasie 1, a więc np. z tytułu należności nieściągalnych, braków kasowych, drobnych kwot do wyrównania kont itp.

Straty nadzwyczajne w majątku obrotowym wolno księgować w grupie 20 tylko na podstawie odpowiednich protokołów zatwierdzonych przez władze nadrzędne.

Straty, co do których brak protokołów uzasadniających obciążenie grupy 20 (względnie grupy 47 jeżeli chodzi o ubytki towarowe w granicach norm), księguje się w ciężar pgr. 175 „Należności wątpliwe“.

GRUPA 21 — „DOCHODY I ZYSKI NADZWYCZAJNE“

Grupa ta dzieli się na podgrupy:

211 — „Dochody lat ubiegłych“

213 — „Zyski nadzwyczajne na materiałach i towarach“

215 — „Zyski na innych składnikach majątku obrotowego“

Podgrupa 211 podobnie jak pgr. 201 ma charakter wyjątkowy, służy do rejestracji dochodów wzgl. zmniejszeń nakładów, odnoszących się do lat ubiegłych. Księgowanie w tej podgrupie również wymaga zezwolenia władz nadrzędnych.

Podgrupa 213 obejmuje zyski nadzwyczajne powstałe w związku ze środkami obrotowymi rejestrowanymi w klasie 3, a więc między innymi:

- a) nadwyżki na materiałach i towarach,
- b) odszkodowania za straty w ubezpieczonym majątku obrotowym,
- c) opakowania bezzwrotne, niezafakturowane przez dostawców,
- d) odchylenia cen na towarach przy wewnętrznej wycenie dostaw niefakturowanych (w obrocie nie rozliczającym).

Nadwyżki inwentaryzacyjne księguje się na podstawie protokołów zatwierdzonych przez władze nadrzędne.

Podgrupa 215 obejmuje zyski na majątku obrotowym ewidencjonowanym w klasie 1. Należą tu m. inn. odzyskane należności odpisane poprzednio na straty, nadwyżki kasowe, drobne kwoty do wyrównania kont itp.

GRUPA 22 — „NAKŁADY DZIAŁALNOŚCI POZAZAKŁADOWEJ“

Nakłady działalności pozazakładowej (do której zasadniczo należą również nakłady Akcji Socjalnej, choć księgowo wydzielone w gr. 26) księgowane są w klasie 2 tylko okresowo w zbiorowych pozycjach, obejmujących wszystkie podjęte na daną działalność nakłady. Obciążenie z tego tytułu grupy 22 wzgl. 26 następuje:

- a) z kredytu pgr. 997 — jeżeli nakłady bieżące działalności pozazakładowej rejestrowane są w klasie 4 księgowości głównej i rozliczane w grupie 77,
- b) z kredytu odpowiedniego konta łącznikowego w grupie 16 — jeżeli nakłady te księgowane są w odrębnie bilansującej księgowości działów pozazakładowych,
- c) z kredytu odpowiedniego konta sprzedaży w klasie 9 — jeżeli nakłady działalności pozazakładowej wynikają z zużycia towarów lub usług zafakturowanych przez dział zasadniczy przedsiębiorstwa.

Grupa 22 dzieli się na następujące podgrupy:

220 — „Nakłady obiektów dzierżawionych“

221 — „Nakłady gospodarki mieszkaniowej“

222 — „Nakłady gospodarki rolnej i pokrewnej“

223 — „Nakłady innych obiektów pozazakładowych“.

Podgrupa 220 obejmuje nakłady związane z wydzierżawionymi własnymi obiektami majątkowymi, jak place, budynki, maszyny, środki transportowe itp.

Podgrupa 221 obejmuje nakłady na domy mieszkalne, hotele, kwatery, obozy pracownicze itp.

Podgrupa 222 obejmuje nakłady na gospodarstwa rolne, hodowlane, ogrodnicze i leśne.

Księgowość gospodarstw rolnych i pokrewnych winna być wydzielona. Jedynie przy prowadzeniu t. zw. gospodarki przyzakładowej dopuszczalne jest rozliczanie nakładów w ramach księgowości głównej.

Wartością szacunkową remanentów, których nie można zaliczyć do kategorii towarów (zboże w stertach, obornik) oraz wartością prac przygotowawczych (zasiewy, uprawa ugorów) uznaje się przy zamknięciu rocznym pgr. 222 w ciężar pgr. 194 „Rozliczenia działalności pozazakładowej“. Na początku następnego roku saldo pgr. 194 przenosi się z powrotem w ciężar pgr. 222.

W podgrupie 223 należy księgować nakłady dotyczące np. warsztatów szewskich lub krawieckich, wykonujących prace na potrzeby pracowników przedsiębiorstwa.

GRUPA 23 — „DOCHODY DZIAŁALNOŚCI POZAZAKŁADOWEJ“

W grupie tej księguje się dochody uzyskane w działach pozazakładowych, opisanych w uwagach do grupy 22. (Dochody Akcji Socjalnej zostały wydzielone do grupy 27). W związku z tym dochody te dzieli się, analogicznie do gr. 22, na następujące podgrupy:

- 230 — „Dochody obiektów dzierżawionych“
- 231 — „Dochody gospodarki mieszkaniowej“
- 232 — „Dochody gospodarki rolnej i pokrewnej“
- 233 — „Dochody innych obiektów pozazakładowych“

Dalszy ewentualny podział na konta w kartotece analitycznej powinien być dostosowany do podziału w grupie 22.

Dochody działalności pozazakładowej księguje się bądź bezpośrednio (bieżąco) na kontach grupy 23 w księgowości głównej, bądź też na kontach księgowości wydzielonej. W pierwszym przypadku grupa 23 koresponduje z klasą 1 (np. pobrane czynsze) lub klasą 3 (produkcja gotowa, wzrost wartości inwentarza żywego). W drugim przypadku grupa 23 koresponduje z odpowiednim kontem łącznikowym w gr. 16.

Jeżeli chodzi o dochody z gospodarstw rolnych i pokrewnych to dla uproszczenia przyjmuje się, że dochodem ich jest nie sprzedaż lecz gotowa produkcja oraz wzrost wartości inwentarza żywego.

Wartością szacunkową tak pojętego dochodu uznaje się pgr. 232 na ciężar klasy 3 (pgr. 308 za inwentarz żywy, pgr. 329 za gotowe produkty).

KLASA 3 — KONTA MATERIAŁÓW I TOWARÓW

W klasie 3 występują dwa zespoły kont o różnym przeznaczeniu. Do pierwszego zespołu należy grupa 30, przeznaczona do rejestrowania operacji dotyczących materiałów, przedmiotów nietrwałych itp., do drugiego — pozostałe grupy od 31 do 39, dotyczące w całości obrotu towarowego.

W grupie 30 rozróżnić należy:

- a) konta rozliczeniowe bez salda (309 — Nakłady zaopatrzenia materiałowego),
- b) konta rozliczeniowe z saldem (300 — Materiały w drodze),
- c) konta zapasowe (301 do 308).

Wśród kont towarowych występują:

- a) konta rozliczeniowe bez salda (310, 312, 314, 316 — Rozliczenie zakupu, 37 — Obrót bezpośredni, 39 — Rozliczenie sprzedaży),

W związku z tym rezultat sprzedaży produktów roślinnych i hodowlanych zaksięgowany w pgr. 928/9 przenosi się na kredyt pgr. 232 (a nie na pgr. 092).

GRUPA 24 — „NAKLADY FINANSOWE“

W grupie tej na podgrupach:

- 240 — „Odsetki bankowe“
- 241 — „Odsetki za przeterminowanie faktur inkasowych“
- 242 — „Inne odsetki“

księgowane są nakłady określone nazwą danej podgrupy.

GRUPA 25 — „DOCHODY FINANSOWE“

W grupie tej na podgrupach:

- 250 — „Odsetki bankowe“
- 251 — „Odsetki od przeterminowanych faktur inkasowych“
- 252 — „Inne odsetki“

księgowane są dochody określone nazwą podgrupy.

GRUPA 26 — „NAKLADY AKCJI SOCJALNEJ“

Grupa 26 służy do okresowego ujmowania nakładów poniesionych na Akcję Socjalną.

Sposób księgowania w tej grupie omówiony został w uwagach do grupy 22.

GRUPA 27 — „DOCHODY AKCJI SOCJALNEJ“

Grupa ta dzieli się na podgrupy:

- 270 — „Dochody bezpośrednie“
- 271 — „Dotacje z F. A. S.“

przy czym dalszy podział w kartotece analitycznej uzależniony jest od potrzeb sprawozdawczości.

Podgrupę 270 uznaje się bieżąco w ciężar gr. 10 wzgl. 11 lub okresowo w ciężar gr. 16 — za dochody bezpośrednie Akcji Socjalnej.

Podgrupę 271 uznaje się okresowo w ciężar konta 1890 „Fundusz Akcji Socjalnej“ za dotację w wysokości różnicy między saldem grupy 26 a saldem podgrupy 270.

- b) konta rozliczeniowe z saldem (319 — Towary w drodze, 38 — Towary w przerobie),
- c) konta zapasowe (32, 33, 34),
- d) konta korygujące wartość ewidencyjną zapasu (35, 36).

GRUPA 30 — „MATERIAŁY“

Majątek obrotowy ewidencjonowany w tej grupie przeznaczony jest na zaspokojenie potrzeb przedsiębiorstwa w zakresie:

- a) działalności zasadniczej, t. j. dystrybucji towarowej,
- b) działalności ubocznej (wytwórczej, usługowej),
- c) działalności pozazakładowej.

Zakup materiałów itp. księgowany jest w różny sposób w zależności od momentu otrzymania faktury i materiału.

Materiał otrzymany jednocześnie z fakturą przychodzi się od razu na właściwe konto zapasowe (podgrupy 301—308), uznając konto osobowe dostawcy. Policzone w fakturze koszty uboczne zakupu, wyłożone przez dostawcę, księguje się w podgrupie 309 „Nakłady zaopatrzenia materiałowego“.

Materiał otrzymany bez faktury przychodzi się na podstawie wewnętrznie wycenionego kwitu przychodowego na właściwe konto zapasowe, uznając podgrupę 149 „Dostawy niefakturowane“. Otrzymałą następnie fakturę księguje się na dobro konta dostawcy i na ciężar pgr. 149.

Ewentualne różnice, wpływające na rozliczenie z dostawcą, odnoszone są z pgr. 149 na jego konto osobowe, natomiast różnice z wyceny oraz policzone w fakturze koszty zakupu przenosi się do podgrupy 309.

Faktury otrzymane przed nadejściem materiału księgowane są w ciężar podgrupy 300 „Materiały w drodze“. Po otrzymaniu materiału wartość jego wydedukowaną wg faktury przenosi się z pgr. 300 na właściwe konto zapasowe, a zarachowane w fakturze koszty zakupu — do podgrupy 309.

Grupa 30 dzieli się na następujące podgrupy:

- 300 — „Materiały w drodze“
- 301 — „Materiały podstawowe“
- 302 — „Materiały pomocnicze i paliwo“
- 303 — „Opakowania“
- 304 — „Części zapasowe maszyn i urządzeń“
- 305 — „Przedmioty nietrwałe“
- 308 — „Inwentarz żywy“
- 309 — „Nakłady zaopatrzenia materiałowego“

Podgrupa 300 rejestruje faktury na materiały niezaprzynichowane. Sposób księgowania w tej podgrupie został omówiony w uwagach ogólnych do grupy 30.

Podgrupa 301 zarezerwowana jest do księgowania materiałów podstawowych dla ewentualnej ubocznej działalności wytwórczej.

Podgrupa 302 rejestruje zapasy materiałów pomocniczych i paliwa. Należą tu między innymi materiały biurowe.

Podgrupa 303 przeznaczona jest do ewidencji opakowań wysyłkowych, zarówno bezzwrotnych jak i zwrotnych, t. j. służących do wielokrotnego użytku i z zasady nieodsprzedawanych odbiorcom towarów. Nie księguje się w tej podgrupie opakowań podstawowych, t. j. takich, które są nieodłącznie związane z chronionym towarem. W przedsiębiorstwach handlowych posiadających działy wytwórcze opakowania podstawowe ewidencjonuje się w pgr. 301.

Do rejestrowania obrotu opakowaniami służą konta:

- 3030 — „Opakowania wysyłkowe zwrotne na składzie“
- 3031 — „Opakowania wysyłkowe zwrotne w użytkowaniu“
- 3035 — „Opakowania wysyłkowe bezzwrotne“

Na koncie 3030 księguje się zapas nowo nabytych opakowań. Opakowania wydane do użytku przenosi się na **konto 3031**, spisując jednocześnie połowę ich wartości inwentarzowej na ciężar podgrupy 403. Po zostało 50% wartości przenosi się na pgr. 403 dopiero

z chwilą całkowitego zużycia (zniszczenia) danego opakowania.

Konto 3035 obejmuje opakowania, do zwrotu których odbiorca nie jest zobowiązany. Na ciężar tego konta księguje się opakowania nabyte lub wytworzone we własnym zakresie oraz opakowanie nadesłane przez dostawców wraz z towarem, zafakturowane lub otrzymane bezpłatnie.

Opakowania bezzwrotne zużyte do ekspedycji przenosi się z konta 3035: jeżeli zostały zafakturowane odbiorcy — na odpowiednie konta wartości sprzedanych towarów w pgr. 92, jeżeli zostały wysłane bezpłatnie — na pgr. 403.

Podgrupa 304 rejestruje części zapasowe maszyn i urządzeń technicznych, zakupione celem zużycia ich do przeprowadzonych we własnym zakresie remontów bieżących lub kapitalnych. Przy wydaniu z magazynu obciąża się podgrupę 404.

Podgrupa 305 przeznaczona jest do ewidencji przedmiotów nietrwałych. Za przedmioty nietrwałe uważa się ruchomości biurowe, magazynowe, sklepowe itd., które z uwagi na niską cenę jednostkową i czas użytkowania nie są wliczane, w myśl obowiązujących przepisów, do kategorii środków trwałych.

Podgrupa 305 dzieli się na konta:

- 3050 — „Przedmioty nietrwałe na składzie“
- 3051 — „Przedmioty nietrwałe w użytkowaniu“.

Kontrolę zużycia i obliczanie umorzenia przeprowadza się w sposób analogiczny do opakowań wysyłkowych zwrotnych.

Podgrupa 308 przeznaczona jest do ewidencji zwierząt młodych w okresie odchowu oraz zwierząt przeznaczonych na ubój (inwentarz hodowlany i pociągowy księgowany jest w grupie 00, żywiec w przedsiębiorstwach przetwórstwa mięsnego traktuje się jako materiał podstawowy).

Przyrost naturalny ilościowy i jakościowy przychodzi się na pgr. 308 z kredytu pgr. 232.

Podgrupa 308 koresponduje po kredycie z podgrupą 929 przy sprzedaży zwierząt, z pgr. 222 ewtl. 203 — jeżeli zwierzę padło, z pgr. 082 — w stosunku do odchodowanych sztuk zaliczonych do majątku trwałego.

Podgrupa 309 zbiera zarówno koszty uboczne zakupu policzone w fakturze dostawcy lub fakturowane odrębnie (np. przez spedytora), jak też ewtl. różnice powstałe w przypadku zaprzynichowania materiału po innej cenie niż cena fakturowa. Saldo podgrupy przenosi się okresowo na podgrupę 400 „Nakłady zaopatrzenia materiałowego“.

GRUPA 31 — „ROZLICZENIE ZAKUPU TOWARÓW“

W grupie 31 występują następujące podgrupy:

- 310 — „Faktury przychodzące“
- 312 — „Towary przychodzące“
- 314 — „Rozliczenie z R. R. C. i R. N. A.“
- 316 — „Przychód towarów w cenie zbytu“
- 319 — „Towary w drodze“

Na ciężar **podgrupy 310** księguje się natychmiast po otrzymaniu wszystkie faktury wpływające do przedsiębiorstwa, niezależnie od momentu faktycznego zaprzynichowania towaru. Faktury księguje się w

cenie fakturowej netto, to jest po potrąceniu przyznaných rabatów i bez jakichkolwiek kosztów ubocznych zakupu (transport itp.), które odnosi się bezpośrednio na właściwe konta rodzajowe w klasie 4 (np. 403 i 443). Ewentualne sprostowanie omyłek rachunkowych i ilościowych lub niezgodnie z umową lub katalogiem policzonych cen przeprowadza się na podstawie odpisów not przesłanych dostawcom, przez ich konta osobowe i podgrupę 310, w drodze odrębnej pozycji księgowej.

Na dobro **podgrupy 312** księguje się natychmiast po sprawdzeniu ilościowym i jakościowym przychód towarów do magazynu, niezależnie od momentu otrzymania faktury. Jeżeli jest faktura, wycena kwitu przychodowego odbywa się wg cen policzonych przez dostawcę (chyba że zachodzi omyłka dostawcy), w braku faktury wycena następuje w drodze oszacowania wewnętrznego.

Księgowania z kredytu pgr. 312 przeprowadza się na ciężar:

- a) podgrupy 314 — jeżeli zaprzychodowano towar zakupiony w obrocie rozliczającym,
- b) grupy 32 — jeżeli zaprzychodowano na magazyn towar, podlegający ewidencjonowaniu w cenie zakupu,
- c) podgrupy 372 — jeżeli towar j. w. sprzedano (refakturowano) w obrocie bezpośrednim,
- d) grupy 38 — jeżeli towar j. w. bezpośrednio po zakupie oddano do przerobu handlowego,
- e) podgrupy 335 — jeżeli zaprzychodowano na magazyn towar, podlegający ewidencjonowaniu w cenie hurtowej, ale zakup nastąpił poza obrotem rozliczającym,
- f) konta 3735 — jeżeli towar j. w. został sprzedany (refakturowany) w obrocie bezpośrednim,
- g) grupy 34 — jeżeli zaprzychodowano towar, podlegający ewidencjonowaniu w cenie detalicznej.

Ewentualne odchylenia między wewnętrzną ceną szacunkową towaru, zaprzychodowanego przed nadejściem faktury, a ceną zafakturowaną następnie przez dostawcę przenosi się, o ile odchylenie to nie obciąża dostawcy, z kredytu względnie debetu pgr. 312:

- a) przy zakupie towaru w obrocie rozliczającym — na Rachunek Różnic Cen (konto 1590),
- b) przy zakupie w obrocie nierozliczającym — do pgr. 203 wzgl. 213.

Ewentualny ubytek towaru stwierdzony przy odbiorze przenosi się z kredytu pgr. 312:

- a) w granicach normy — na ciężar pgr. 473,
- b) różnicę ponad normę — na ciężar pgr. 175.

Na ciężar pgr. 312 księguje się:

- a) marżę hurtową (rabat uzyskany) przy zakupie nie rozliczającym towarów, podlegających ewidencji w cenie hurtowej; kontem przeciwnym jest podgrupa 355,
- b) marżę detaliczną przy zakupie towarów, podlegających ewidencjonowaniu w cenie detalicznej; kontem przeciwnym będzie grupa 36.

Ewentualne różnice między ceną hurtową (detaliczną), pomniejszoną o marżę hurtową (detaliczną), a ceną fakturową zakupu zaksięgowaną na debecie pgr. 310, znosi się w obrocie nierozliczającym z debetu względnie kredytu pgr. 312 na pgr. 203 wzgl. 213.

Obrót nierozliczający towarami ewidencjonowanymi w cenie hurtowej wystąpi przede wszystkim w centralach wielobranżowych i w centralach zaopatrzenia, zakupujących towary od krajowych central rozliczających po cenach hurtowych z potrąceniem rabatów.

Przy końcu okresu sprawozdawczego na podstawie rejestru faktur należy stwierdzić, które faktury spośród zaksięgowanych na debecie pgr. 310 nie otrzymały jeszcze pokrycia w postaci przychodu towaru na kredycie pgr. 312, względnie — przy obrocie bezpośrednim — nie zostały jeszcze refakturowane. Wartością fakturą tych niezaprzychodowanych towarów uznaje się podgrupę 312 na ciężar podgrupy 319 „Towary w drodze”. Na początku następnego okresu zapis powyższy podlega wystornowaniu.

Przy końcu tegoż okresu rachunkowego na podstawie rejestru dostaw należy stwierdzić, które dostawy spośród zaprzychodowanych na kredycie pgr. 312 nie otrzymały jeszcze pokrycia w postaci wpływu faktur zaksięgowanych w debecie pgr. 310. Wartością szacunkową tych niezafakturowanych dostaw obciąża się pgr. 312 na dobro podgrupy 149 „Dostawy niefakturowane”. Na początku następnego okresu zapis powyższy podlega wystornowaniu.

Po dokonaniu tych księgowania salda kont 310 i 312 będą się wzajemnie całkowicie kompensować, formalnego ich zamknięcia należy jednak dokonać dopiero przy zamknięciu rocznym.

Podgrupa 314 przeznaczona jest do rozliczania zakupu towarów tylko w obrocie rozliczającym.

Obrotem rozliczającym jest obrót dokonywany przez krajowe centrale rozliczające w zakresie wyrobów przemysłu macierzystego lub branżowego.

Centrale zakupują wyroby rozliczanego przemysłu po cenie fabrycznej, obowiązane są jednak już w momencie zakupu odprowadzać narzut administracyjny oraz rozliczać się z Rachunkiem Różnic Cen. Dalszym obowiązkiem central rozliczających jest przeliczenie zakupu na wyznaczoną przez Państwo cenę hurtową i zarezerwowanie odpowiedniej marży hurtowej, z której pokryte być muszą wszystkie koszty obrotu handlowego. W ten sposób dochodzi się do pojęcia różnicy cen, która jest różnicą między ceną hurtową pomniejszoną o marżę hurtową a ceną fabryczną powiększoną o narzut administracyjny.

Z porównania powyższych definicji wynika, że cena hurtowa pomniejszona o marżę hurtową i cena fabryczna, powiększona o narzut administracyjny i powiększona względnie pomniejszona o różnicę cen, dają w rezultacie jedną i tę samą wielkość, którą określa się jako cenę zbytu.

Na ciężar pgr. 314 przenosi się z kredytu pgr. 312 wartość zakupionego towaru w cenie fabrycznej. Pgr. 314 obciąża się ponadto na dobro podgrupy 158 wartością przypadającego narzutu administracyjnego oraz obciąża lub uznaje — w korespondencji z kontem 1590 — za dodatnią względnie ujemną różnicę cen. W wyniku tych księgowania saldo pgr. 314 wykazuje wartość zakupu towarów w cenie zbytu. Ponieważ do ceny zbytu można dojść również od ceny hurtowej (pomniejszając tę ostatnią o marżę hurtową), pgr. 314 umożliwia zaplanowanie zakupu towarów niezależnie od poziomu cen fabrycznych.

Na dobro **podgrupy 316** księguje się wartość zakupionego towaru w cenie hurtowej, a obciąża się:

- a) podgrupę 330 — jeżeli towar został zaprzycochowany do magazynu,
- b) konto 3730 — jeżeli towar został sprzedany (refakturowany) w obrocie bezpośrednim.

Na ciężar podgrupy 316 i na dobro podgrupy 350 księguje się przypadająca od zakupionych towarów marżę hurtową.

Po dokonaniu tych księgowania salda podgrup 314 i 316 będą się wzajemnie całkowicie kompensować; formalnego ich zamknięcia należy jednak dokonać dopiero w końcu roku.

Podgrupa 319 przeznaczona jest do wykazania w sprawozdaniach okresowych wartości faktur niepokrytych dostawami, czyli t. zw. towarów w drodze. Sposób księgowania w tej podgrupie opisany został w uwagach do podgrupy 310.

Wszystkie księgowania w grupie 31 mogą odbywać się okresowo w zbiorczych pozycjach na podstawie danych uzyskanych z bieżąco prowadzonych rejestrów. Wzory i sposób prowadzenia tych rejestrów zostaną omówione w szczegółowym komentarzu do planu kont.

GRUPA 32 — „TOWARY EWIDENCJONOWANE W CENIE ZAKUPU”

W grupie tej ewidencjonuje się zapasy towarowe w cenie zakupu. Przez cenę zakupu rozumie się cenę fakturową netto towaru bez jakichkolwiek kosztów ubocznych zakupu (transport itp.). Koszty uboczne zakupu zostają ujęte poza klasą 3, a mianowicie na kontach rodzajowych klasy 4. Po rozliczeniu w grupie 19 część ich przechodzi przez pgr. 963 na Rachunek wyników, część zaś proporcjonalna do remanentu pozostaje w grupie 19, uzupełniając w ten sposób wartość bilansową zapasu.

Grupa 32 obejmuje ewidencję towarów w cenie zakupu w następujących podgrupach:

- 321 — w akcji skupu i zaopatrzenia
- 323 — w zakładach żywienia zbiorowego
- 325 — w obrocie importowym
- 327 — w obrocie eksportowym
- 329 — w innym obrocie towarowym.

W podgrupie 323 ewidencjonuje się obok towarów również produkty żywnościowe nabyte celem przetworzenia ich na potrawy wzgl. napoje.

Grupa 32 koresponduje po debecie z podgrupą 312, po kredycie zaś — z kontami wartości sprzedanych towarów w cenie zakupu w grupie 92.

GRUPA 33 — „TOWARY EWIDENCJONOWANE W CENIE HURTOWEJ”

Grupa ta dzieli się na podgrupy:

- 330 — „Towary w obrocie rozliczającym”
- 335 — „Towary w obrocie nie rozliczającym”

Podgrupa 330 występuje tylko w krajowych centralach rozliczających (macierzystych i branżowych). Należą tu wyroby gotowe zakupione bezpośrednio od przemysłu po cenie fabrycznej i przeliczone na cenę hurtową po rozliczeniu z Rachunkiem Różnic Cen i Rachunkiem Narzutów Administracyjnych. Podgrupa

330 koresponduje po debecie z pgr. 316 po kredycie zaś z kontem 3930.

Podgrupa 335 rejestruje zapasy towarów zakupionych poza obrotem rozliczającym. Konto to wystąpi przede wszystkim w centralach wielobranżowych, ewentualnie nawet w centralach rozliczających ale w stosunku do towarów zakupionych nie w macierzystym lub branżowym przemyśle lecz z innego źródła, np. od centrali importowej.

Podgrupa 335 koresponduje po debecie z podgrupą 312, po kredycie zaś z kontem 3935.

GRUPA 34 — „TOWARY EWIDENCJONOWANE W CENIE DETALICZNEJ”

W grupie 34 księguje się przychód i rozchód towarów ewidencjonowanych w cenie detalicznej. Grupa ta wystąpi w sieci detalicznej central handlowych (hurtowych) oraz w samodzielnych przedsiębiorstwach handlu detalicznego (domy towarowe).

Grupa 34 koresponduje po debecie z pgr. 312, po kredycie zaś z kontem 3940.

GRUPA 35 — „MARŻA HURTOWA”

Analogicznie do grupy 33 rozróżnia się podgrupy:

350 — „Marża w obrocie rozliczającym”

355 — „Marża w obrocie nie rozliczającym”

Podgrupa 350 obejmuje:

- a) rezerwę na zryczałtowane koszty transportu, i ubezpieczenia oraz ewentualnie opakowania specjalnego,
- b) rezerwę na średni rabat hurtowy dla własnej i obcej hurtowej sieci dystrybucyjnej.

Marża hurtowa ustalana jest w procencie od obliczonej po cenie hurtowej wartości zakupionych towarów. Służy ona na pokrycie wszystkich kosztów obrotu handlowego (łącznie z kosztami ogólnymi) całej sieci handlowej central rozliczających, z wyjątkiem sieci sklepów detalicznych, która utrzymuje się z marży detalicznej. Należy zaznaczyć, że wydzielone jednostki administracyjne central rozliczających, nie sprawujące żadnych funkcji handlowych, utrzymują się z dotacji z Rachunku Narzutów Administracyjnych.

Podgrupę 350 uznaje się za marżę hurtową na ciężar podgrupy 316, równoległe do uznania pgr. 316 na ciężar pgr. 330 za przychód towaru w cenie hurtowej.

Z powyższego wynika, że saldo podgrupy 350 stanowi w bilansie pozycję korygującą do salda podgrupy 330, sprowadzając ewidencyjną cenę hurtową zapasu do poziomu ceny zbytu.

Marża hurtowa realizowana jest dopiero w momencie sprzedaży przez wykieszczenie jej w pgr. 393 z ewidencyjnej ceny hurtowej, wskutek czego na Rachunku rezultatów sprzedaży wartość sprzedanych towarów wyrażona jest również w cenie zbytu.

Przy obrocie towarowym wewnątrz własnej sieci handlowej, który z wyjątkiem przejścia towaru do sieci detalicznej, nie jest uważany za sprzedaż (obróć wewnętrzny odbywa się w korespondencji bezpośredniej między klasą 3 a grupą 16), przekazuje się wraz z towarem pełną marżę hurtową.

Dochodem jednostki przekazującej jest w tym przypadku specjalna prowizja pobierana w ustalonym procen-

cie od ewidencyjnej wartości przekazanych towarów, księgowana w pgr. 980.

Podgrupa 355 wystąpi przede wszystkim w centralach wielobranżowych, ewentualnie nawet w centralach rozliczających, ale przy towarach zakupionych nie w macierzystym lub branżowym przemyśle lecz z innego źródła, np. od centrali importowej.

Marżę hurtową od towarów zakupionych po za obrotem rozliczającym oblicza się, zależnie od sytuacji, w różny sposób, a mianowicie:

- a) jeżeli faktura dostawcy podaje ceny hurtowe — w wysokości uzyskanego rabatu,
- b) jeżeli faktura dostawcy podaje tylko ceny netto — w wysokości pełnej różnicy między ceną zakupu a ceną hurtową, bądź też w ustalonym procencie od obliczonej w cenie hurtowej wartości zakupu.

W tym ostatnim przypadku ewtl. różnicę między ceną zakupu a ceną hurtową pomniejszoną o marżę znosi się z pgr. 312 na pgr. 203 lub 213.

Podgrupę 355 uznaje się za ustaloną marżę hurtową w ciężar pgr. 312 równoległe do uznania pgr. 312 w ciężar pgr. 335 za wartość towarów zakupionych wyrażoną w cenie hurtowej.

Uwagi do pgr. 350 o przeznaczeniu marży i jej realizacji mają odpowiednie zastosowanie do pgr. 355.

GRUPA 36 — „MARŻA DETALICZNA“

Marża detaliczna przeznaczona jest na pokrycie wszystkich kosztów obrotu handlowego (łącznie z kosztami ogólnymi) sieci handlu detalicznego. Jednakże wydzielone jednostki administracyjne przedsiębiorstw handlu detalicznego, niewykonujące żadnych funkcji handlowych, utrzymują się z dotacji z Rachunku Narzutów Administracyjnych.

Marżę detaliczną oblicza się:

- a) jeżeli faktura dostawcy podaje ceny detaliczne — w wysokości uzyskanego rabatu,
- b) jeżeli faktura dostawcy podaje tylko ceny netto (hurtowe) — w wysokości pełnej różnicy między ceną zakupu a ceną detaliczną.

Grupę 36 uznaje się za marżę detaliczną na ciężar pgr. 312, równoległe do uznania pgr. 312 w ciężar grupy 34 za przychód towarów w cenie detalicznej.

Marżę przypadającą na towary sprzedane przenosi się z grupy 36 na konto 3941 a następnie potrąca od wartości sprzedaży w cenie detalicznej, uzyskując na Rachunku rezultatów sprzedaży wartość sprzedanych towarów w cenie zakupu.

GRUPA 37 — „TOWARY W OBROcie BEZPOŚREDNIM“

Grupa ta dzieli się na podgrupy:

372 — „Towary ewidencjonowane w cenie zakupu“,

373 — „Towary ewidencjonowane w cenie hurtowej“,

przy czym dalszy podział na konta i ich korespondencja przebiegają analogicznie do grup 32 i 33.

W grupie 37 księguje się obrót bezpośredni, tj. obrót towarami, które nie przechodzą przez magazyny przedsiębiorstwa.

Towary w obrocie bezpośrednim należy odróżnić od towarów znajdujących się na składach obcych. Towarem na składzie obcym będzie np. towar zakupiony i

przyjęty przez przedsiębiorstwo, ale chwilowo pozostawiony na magazynie dostawcy, lub też towar wysłany z magazynu ale zareklamowany przez odbiorcę i postawiony do dyspozycji przedsiębiorstwa. Towary na składach obcych traktowane są w księgowości identycznie do towarów na składach własnych, t. zn. że ewidencjonuje się je w szczegółowej kartotece z zaznaczeniem miejsca składowania, zaś w księgowości finansowej rejestruje się na tych samych kontach, co towary w magazynach własnych.

Towary w obrocie bezpośrednim natomiast księgowane są na odrębnych kontach, gdyż z zasady nie są nigdy przez przedsiębiorstwo przyjmowane i z tego powodu nie mogą być wpisane do kartoteki magazynowej.

Wyodrębnienie rachunkowe obrotu bezpośredniego podyktowane jest również względami natury kalkulacyjnej, a to celem zapewnienia prawidłowego rozliczenia kosztów zakupu na sprzedaż i remanenty. Trzeba bowiem np. uwzględnić fakt, że wszystkie koszty obrotu bezpośredniego (nawet koszty załadunku na stacji wysyłkowej) są kosztami sprzedaży. Charakterystycznym przypadkiem obrotu bezpośredniego jest obrót rozliczający wewnętrzne zużycie typowych półfabrykatów w przemyśle, przy którym ani koszty zakupu ani koszty sprzedaży w centrali rozliczającej w ogóle nie występują.

GRUPA 38 — „TOWARY W PRZEROBIE“

W grupie tej ewidencjonuje się towary oddane do przerobu handlowego. Przez przerób handlowy rozumie się działanie, mające na celu zwiększenie użyteczności towaru, jednak bez zmiany jego zasadniczej treści lub formy, np. sortowanie, suszenie, paczkowanie itp.

Grupa 38 koresponduje po debecie bądź bezpośrednio z pgr. 312, bądź też z grupami zapasowymi 32, 33, 34, w każdym jednak razie tylko w wartości zakupu wzgl. zbytu, t. zn. że ewentualne marże ulegają uprzedniemu wyksięgowaniu.

W ciężar grupy 38 przenosi się następnie z kredytu konta 990 koszty przerobu rejestrowane rodzajowo w klasie 4 (przerób obcy w pgr. 448) i rozliczone w pgr. 760.

Towary, których przerób został zakończony, przenosi się z grupy 38 na odpowiednie konta zapasowe, obciążając je wartością towaru po nowej cenie, a jeżeli cena ta jest ceną hurtową lub detaliczną, uznaje się jednocześnie grupę 35 wzgl. 36 za przypadającą marżę.

Ewentualną różnicę powstałą w rezultacie tego rozliczenia przenosi się z grupy 38 na pgr. 203 wzgl. 213.

Saldo grupy 38 wykazuje wartość towarów znajdujących się w przerobie handlowym, własnym (pgr. 380) lub obcym (pgr. 381), przy czym saldo to obejmuje zarówno pierwotną wartość towaru jak też koszty przerobu nierozliczone.

W przedsiębiorstwach handlowych, prowadzących uboczną działalność wytwórczą, saldo pgr. 380 w sprawozdaniach okresowych może ewentualnie obejmować również koszty nie ukończonej produkcji (wyroby półgotowe i produkcja w toku).

GRUPA 39 — „ROZLICZENIE WARTOŚCI SPRZEDANYCH TOWARÓW“

Zadaniem tej grupy jest realizacja marż zarezerwowanych w grupach 35 i 36. Podział grupy jest następujący:

- 393 — rozliczenie towarów ewidencjonowanych w cenie hurtowej
 3930 — sprzedaż w obrocie rozliczającym,
 3931 — marża
 3932 — wartość sprzedanych towarów w cenie zbytu
 3935 — sprzedaż w obrocie nie rozliczającym,
 3936 — marża
 3937 — wartość sprzedanych towarów w cenie zakupu

- 394 — rozliczenie towarów ewidencjonowanych w cenie detalicznej
 3940 — sprzedaż
 3941 — marża
 3942 — wartość sprzedanych towarów w cenie zakupu.

Wartość sprzedanych towarów w obrocie rozliczającym, ewidencjonowanych w cenie hurtowej, przenosi

się z pgr. 330 na konto 3930, a przypadającą od tych towarów marżę hurtową z pgr. 350 na konto 3931.

Różnicę między zapisami na kontach 3930 i 3931 księguje się na dobro konta 3932 i na ciężar pgr. 932 jako „wartość sprzedanych towarów w cenie zbytu”. Wartość tę wprowadza się następnie na debet Rachunku rezultatów sprzedaży jako koszt nabycia sprzedanych towarów.

Cenę zbytu uważa się z tego względu za koszt nabycia, że zarówno narzut administracyjny jak różnicę cen rozlicza się w momencie zakupu.

Księgowania w obrocie nie rozliczającym i detalicznym przebiegają na odpowiednich kontach w sposób analogiczny do obrotu rozliczającego.

W uzasadnionych wypadkach ministerstwo resortowe może zwolnić przedsiębiorstwo od prowadzenia grupy 39 i zarządzić księgowanie bezpośrednie pomiędzy odpowiednimi kontami kl. 3 i 9.

KLASA 4 — KONTA NAKŁADÓW DO ROZLICZENIA

Nakłady w klasie 4 ujęte są w układzie rodzajowym i obejmują całkowitą działalność przedsiębiorstwa, zarówno zasadniczą i uboczną jak pozazakładową. Podlegają one następnie — przy pomocy odpowiedniego przekształcenia — rozliczeniu w klasie 7, stwarzając podstawę do szczegółowej kontroli kosztów w przedsiębiorstwie.

Konta grup 40—47 powinny zasadniczo przyjmować wyłącznie obciążenia. Księgowania po stronie kredytowej mogą mieć tylko charakter stron lub sprostowań (zwroty do magazynu).

Ostatnia grupa 49 przeznaczona jest w ciągu roku na księgowania kredytowe, które wykazują wysokość nakładów przeniesionych okresowo do dalszego rozliczenia.

W planach branżowych grupa 49 może być ewentualnie wykorzystana dla celów kalkulacyjnych do rozliczenia kosztów utrzymania jednostek administracyjnych, nie otrzymujących dotacji z Rachunku Narzutów Administracyjnych.

GRUPA 40 — „ZUŻYCIE MATERIAŁÓW”

W grupie 40 księgowane są nakłady z tytułu zużycia materiałów i innych obiektów majątku obrotowego, z księgowaniem przeciwnym w grupie 30. Rodzaj nakładu decyduje o obciążeniu jednej z następujących podgrup:

- 400 — „Nakłady zaopatrzenia materiałowego”
 401 — „Materiały podstawowe”
 402 — „Materiały pomocnicze i paliwo”
 403 — „Opakowania”
 404 — „Części zapasowe maszyn i urządzeń”
 405 — „Przedmioty nietrwałe”.

Na ciężar **podgrupy 400** księgowane są nakłady zaopatrzenia materiałowego, omówione szczegółowo w uwagach do podgrupy 309.

Na ciężar **podgrupy 401** księguje się zużycie materiałów podstawowych pobranych z magazynu dla ewtl. działalności produkcyjnej.

Podgrupa 402 rejestruje nakłady poniesione w związku z zużyciem materiałów pomocniczych i paliwa ewidencjonowanych w podgrupie 302.

W podgrupie 403 księguje się nakłady z tytułu zużycia opakowania wysyłkowego zwrotnego i bezzwrotnego (niefakturowanego), z księgowaniem przeciwnym na dobro właściwego konta w podgrupie 303. Sposób ustalania tych nakładów opisany jest szczegółowo w uwagach do podgrupy 303.

W podgrupie 404 księguje się nakłady z tytułu części zapasowych maszyn i urządzeń zużytych na remonty bieżące wzgl. roboty kapitalne. Księgowanie przeciwstawne przeprowadza się na dobro podgrupy 304 z chwilą wydania części zapasowych z magazynu.

Podgrupa 405 służy do ewidencji nakładów z tytułu zużycia przedmiotów nietrwałych, ustalonego na zasadach podanych w uwagach do podgrupy 303.

GRUPA 41 — „ROBOCIZNA I ŚWIADCZENIA DLA ROBOTNIKÓW”

Grupa 41 dzieli się na następujące podgrupy:

- 410 — „Robocizna podstawowa”
 411 — „Ruchoma część robocizny”
 412 — „Dodatek wyrównawczy, morski, stołeczny”
 413 — „Dodatki za uciążliwość pracy”
 414 — „Dodatki za pracę w godzinach nadliczbowych”
 415 — „Wynagrodzenia za urlopy i czas efektywnie nieprzepracowany”
 416 — „Świadczenia socjalne”
 417 — „Ubezpieczenia społeczne”
 418 — „Narzut na Fundusz Akcji Socjalnej”
 419 — „Narzut na Fundusz Nagród i Prac Zleconych”.

Na ciężar **podgrup 410—414** księguje się wynagrodzenia pracowników fizycznych, obliczone na podstawie obowiązujących przepisów i zamieszczone w liście płacy. Księgowanie przeciwstawne następuje na dobro pod-

grupy 170. Ewentualne wypłaty poza listą płacy księguje się nie w klasie 4 lecz na ciężar podgrupy 171 „Pracownicy za zaliczki na płace i świadczenia”.

W podgrupie 415 na ciężar konta 4150 „Wynagrodzenia za urlopy” odnosi się $\frac{1}{12}$ część przewidzianych w rocznym planie finansowym wydatków na urlopy pracowników fizycznych. W braku danych planowanych w ciężar konta 4150 odnosi się 4% rzeczywistego miesięcznego funduszu płac. Księgowanie przeciwstawne następuje na dobro konta 1900.

Obciążenie konta 4151 — „Wynagrodzenia za czas efektywnie nieprzepracowany” nastąpi w przypadku delegowania pracownika fizycznego do prac społecznych, na ćwiczenia wojskowe, kursy specjalne itp. Uznaje się przy tym podgrupę 170.

Podgrupa 416 rejestruje nakłady z tytułu świadczeń socjalnych na rzecz pracowników fizycznych. Kontem przeciwstawnym jest podgrupa 170 lub konto 1901, jeżeli świadczenie podlega międzyokresowemu rozliczeniu.

Należy zaznaczyć, że uwaga o księgowaniu wypłat przez podgrupę 171, zamieszczona przy podgrupie 410 — 414, dotyczy również podgrup 415 — 416.

Podgrupa 417 wykazuje obciążenia z tytułu ubezpieczeń społecznych z księgowaniem przeciwstawnym na dobro podgrupy 152.

Podgrupy 418 i 419 rejestrują obciążenia z tytułu narzutów na Fundusz Akcji Socjalnej i Fundusz Nagród i Prac Zleconych. Księgowania przeciwstawne przeprowadza się:

w księgowości jednostki administrującej funduszem — na dobro konta 1890 wzgl. 1891, w księgowości jednostek podległych — na dobro grupy 16.

GRUPA 42 — „PENSJE I ŚWIADCZENIA DLA PRACOWNIKÓW UMYSŁOWYCH”

Grupa 42 dzieli się na następujące podgrupy:

- 420 — „Pensja podstawowa”
- 421 — „Ruchoma część pensji”
- 422 — „Dodatek funkcyjny, morski, stołeczny”
- 423 — „Dodatki za uciążliwość pracy”
- 424 — „Wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych”
- 425 — „Wynagrodzenia za urlopy i czas efektywnie nieprzepracowany”
- 426 — „Świadczenia socjalne”
- 427 — „Ubezpieczenia społeczne”
- 428 — „Narzut na Fundusz Akcji Socjalnej”
- 429 — „Narzut na Fundusz Nagród i Prac Zleconych”.

Na ciężar podgrup 420 — 424 księguje się wynagrodzenia pracowników umysłowych, obliczone na podstawie obowiązujących przepisów i zamieszczone w liście płacy. Księgowanie przeciwstawne następuje na dobro podgrupy 170. Ewentualne wypłaty poza listą płacy księguje się nie w klasie 4 lecz na ciężar podgrupy 171.

W podgrupie 425 obciążenie konta 4250 „Wynagrodzenia za urlopy” następuje tylko wyjątkowo w przypadku wypłacenia pracownikowi umysłowemu ekwiwalentu za urlop niewykorzystany. Natomiast w odróż-

nieniu od metody księgowania stosowanej w grupie 41, nakłady z tytułu wynagrodzeń wypłaconych za urlopy wykorzystane księgowane są w podgrupach 420 — 423.

Obciążenie konta 4251 „Wynagrodzenia za czas efektywnie nieprzepracowany” następuje, analogicznie do uwag do podgrupy 415, w przypadku delegowania pracownika umysłowego do prac społecznych, na ćwiczenia wojskowe, kursy specjalne itp. Uznaje się przy tym podgrupę 170.

Księgowania w podgrupach 426 — 429 dokonywane są w sposób analogiczny do księgowania w podgrupach 416 — 419.

GRUPA 43 — „ENERGIA NABYTA”

Grupa 43 dzieli się na podgrupy:

- 430 — „Prąd”
- 431 — „Gaz”
- 432 — „Woda”

Księgowania przeciwstawne przeprowadza się na dobro odpowiednich kont grupy 14 wzgl. konta 1903, o ile nakłady podlegają międzyokresowemu rozliczeniu.

GRUPA 44 — „USŁUGI OBCE”

Grupa 44 podzielona jest na następujące podgrupy:

- 440 — „Konserwacje”
- 441 — „Remonty”
- 443 — „Transport i spedycja”
- 448 — „Przerób handlowy towarów”

Podgrupa 440 rejestruje nakłady poniesione w związku z konserwacją budynków, maszyn i innych obiektów, jeżeli usługi te zostały wykonane przez osoby trzecie.

W podgrupie 441 księguje się nakłady powstałe w związku z wykonanymi przez osoby trzecie remontami bieżącymi.

W podgrupie 443 księguje się wszystkie nakłady o charakterze spedycyjno-transportowym fakturowane przez dostawców, przewoźników lub spedytorów. Należą tu frachty kolejowe i morskie, transport samochodowy i konny, załadunki, przeładunki i wyładunki, konwoj, opłaty celne i manipulacyjne, postojowe, ubezpieczenie, prowizje itd.

Nakłady z tej podgrupy przechodzą przez rozliczenia kosztów na odpowiednie podgrupy klasy 7 (przede wszystkim 763 i 765), gdzie ewentualnie łączą się z kosztami złożonymi, powstałymi z rozliczenia pozostałych nakładów rodzajowych klasy 4 (np. własnego transportu).

Podgrupa 448 rejestruje wszystkie nakłady, dotyczące przerobu handlowego towarów, fakturowane przez osoby trzecie. Nakłady te przez podgrupy 760 i 990 przechodzą na podgrupę 381 „Towary w przerobie obcym”.

GRUPA 45 — „PODATKI, DANINY, OPŁATY PUBLICZNE I UBEZPIECZENIA”

Grupa 45 podzielona jest na następujące podgrupy:

- 450 — „Podatek obrotowy”
- 451 — „Inne podatki i daniny państwowe”

- 452 — „Podatki i daniny samorządowe“
- 453 — „Opłaty sądowe, arbitrażowe, administracyjne, skarbowe“
- 454 — „Ubezpieczenia rzeczowe“.

W podgrupie 450 księguje się handlowy podatek obrotowy od sprzedaży towarów i usług.

W podgrupach 451—453 księgowane są inne podatki i daniny państwowe po za podatkiem obrotowym i dochodowym, wszystkie podatki i daniny samorządowe oraz opłaty związane z postępowaniem sądowym, arbitrażowym, administracyjnym i skarbowym.

W podgrupie 454 rejestrowane są nakłady z tytułu ubezpieczeń rzeczowych, z wyjątkiem nakładów fakturowanych przez spedytorów, które księgowane są w podgrupie 443.

GRUPA 46 — „ROZNE NAKŁADY“

Grupa 46 dzieli się na następujące podgrupy:

- 460 — „Czynsze i dzierżawy“
- 461 — „Delegacje służbowe i reprezentacje“
- 462 — „Opłaty telekomunikacyjne“
- 463 — „Propaganda, reklama, wystawy“
- 464 — „Książki i czasopisma“
- 465 — „Opłaty manipulacyjne i prowizje bankowe“
- 466 — „Kary i grzywny“
- 467 — „Ofiary, subwencje, zasiłki“
- 468 — W
- 469 — „Prowizje handlowe“.

Podgrupa 463 rejestruje stwierdzone przez dokumenty zewnętrzne nakłady z tytułu propagandy, reklamy, udziału w wystawach i targach.

Podgrupa 464 służy do ewidencji nakładów z tytułu zakupu książek i czasopism. Nie podlegają księgowaniu w tej podgrupie nakłady związane z zużyciem druków i materiałów kancelaryjnych, które jako materiały pomocnicze powinny obciążać podgrupę 402.

W podgrupie 465 księguje się nakłady z tytułu prowizji, porta i innych kosztów bankowych, które nie mają charakteru nakładów finansowych, podlegających zaksięgowaniu w grupie 24.

Podgrupa 469 obejmuje dwa konta:

- 4690 — „Prowizje wewnętrzne własnej sieci handlowej“
- 4699 — „Inne prowizje handlowe“

Konto 4690 występuje w obrocie towarowym między poszczególnymi placówkami przedsiębiorstwa, poza siecią detaliczną. Ponieważ placówka otrzymująca towar, jednocześnie otrzymuje pełną marżę hurtową, placówka przekazująca dla pokrycia swoich kosztów handlowych, obciąża okresowo placówkę otrzymującą za prowizję obliczoną w stosunku procentowym od wartości ewidencyjnej przekazanych towarów. Prowizję tę placówka otrzymująca towar księguje na koncie 4690, placówka przekazująca zaś na podgrupie 980.

GRUPA 47 — „UMORZENIA, RYZYKA PLANOWANE I UBYTKI TOWAROWE“

Grupa 47 dzieli się na następujące podgrupy:

- 470 — „Umorzenie środków trwałych“
- 472 — „Planowane ryzyko jakości towarów“

473 — „Ubytki towarowe w transporcie w granicach norm“

474 — „Ubytki towarowe przy składowaniu normalnym w granicach norm“

478 — „Ubytki towarowe przy składowaniu specjalnym w granicach norm“.

Podgrupa 470 obejmuje zarachowane nakłady z tytułu umorzenia środków trwałych. Księgowanie przebiega na ciężar podgrupy 470 oraz na dobro kont 1870 i 1871.

Podgrupa 472 znajduje zastosowanie tylko w tym przypadku gdy na zarządzenie władz nadrzędnych tworzy się rezerwę na gwarancję za jakość towarów. Kontem przeciwnym jest podgrupa 182.

Podgrupa 473 przejmuję ubytki towarowe z grupy 31 stwierdzone przy odbiorze, ale tylko w granicach wyznaczonych norm. Ubytki ponad normę przechodzą z grupy 31 na ciężar podgrupy 175 „Należności wątpliwe“

Podgrupa 474 przejmuję również tylko w granicach norm ubytki faktycznie stwierdzone przy składowaniu normalnym. Księgowanie przeciwnym następuje na dobro grupy 32 wzgl. — po uprzednim wyksięgowaniu marży — na dobro grupy 33 lub 34.

W podgrupie 478 księguje się — w korespondencji z kontem 1907 — przewidywany ubytek okresowy towarów znajdujących się w składowaniu specjalnym t. j. takim składowaniu, które ze względu na swój charakter, uzasadnia międzyokresowe rozliczanie ubytków towarowych (np. kopcowanie kartofli, basenowanie jaj). Faktycznie stwierdzone ubytki księguje się w ciężar konta 1907, ale tylko do wysokości normy ustalonej dla całego zapasu oddanego do składowania, ewentualne zaś ubytki ponad normę odnosi się w ciężar podgrupy 175.

Wszystkie rodzaje ubytków towarowych przechodzą z grupy 47 przez pgr. 767 na pgr. 967 w grupie kosztów obrotu handlowego.

GRUPA 48 — „Z“

Grupa 48 wystąpi w planie kont przedsiębiorstwa handlowego tylko w tym przypadku, gdy wydzielona księgowość działów wytwórczych prowadzona jest na podstawie jednolitego planu kont dla przedsiębiorstw przemysłowych.

GRUPA 49 — „NAKŁADY PRZENIESIONE DO ROZLICZENIA“

Wszystkie nakłady księgowane w podgrupach 40—47 podlegają okresowemu rozliczeniu w klasie 7. W tym celu nakłady te zostają wyksięgowane z klasy 4 przez uznanie grupy 49 i obciążenie, po odpowiednim przegrupowaniu, właściwych kont w klasie 7.

W planach branżowych grupa 49 może być ewentualnie wykorzystana dla celów kalkulacyjnych, w myśl uwag wstępnych do klasy 4. W końcu roku grupa 49 zamyka wszystkie pozostałe konta klasy 4.

KLASA 7 — KONTA KOSZTÓW W UKŁADZIE KALKULACYJNYM

Celem klasy 7 jest zgrupowanie przekształconych nakładów rodzajowych klasy 4 w układzie, który umożliwia kontrolę kosztów w przekroju funkcjonalnym i stwarza podstawy rachunkowe do prawidłowej kalkulacji.

Uzyskane z arkusza rozliczeniowego lub przy pomocy innych metod rozliczeniowych dane liczbowe księguje się na ciężar właściwych kont klasy 7 i na dobro grupy 49.

Klasa 7 obejmuje zasadniczo cztery grupy kosztów, a mianowicie:

- a) koszty działalności jednostek administracyjnych w grupie 74,
- b) koszty działalności handlowej w grupach 75 i 76,
- c) koszty działalności pozazakładowej w grupie 77,
- d) koszty ewentualnej działalności produkcyjnej w grupie 70.

Wszystkie te grupy zamykają się odrębnymi kontami przeniesień, uznawanymi okresowo na ciężar właściwych kont w klasie 9 wzgl. pgr. 091.

GRUPA 70 — „KOSZTY PRODUKCJI, ROBÓT ODPLATNYCH I ROBÓT KAPITALNYCH“

Grupa ta dzieli się na następujące podgrupy:

- 700 — „Koszty produkcji podstawowej“
- 701 — „Koszty produkcji pomocniczej“
- 702 — „Koszty robót odpłatnych“
- 705 — „Koszty robót kapitalnych“
- 709 — „Przeniesienie kosztów“

Podgrupy 700 i 701 zarezerwowane są dla rozliczeń kosztów wytwarzania w tych przedsiębiorstwach handlowych, w ramach których prowadzi się działalność produkcyjną.

Na ciężar tych podgrup i na dobro grupy 49 księgowane są rozliczone nakłady rodzajowe klasy 4 w części dotyczącej kosztów wytwarzania. W końcu każdego okresu całość gotowej produkcji podlega automatycznie realizacji po cenie fabrycznej na rzecz działu zakupów przedsiębiorstwa. W związku z tym koszty własne zrealizowanych wyrobów przenosi się z kredytu pgr. 709 na debet kont 9009 wzgl. 9019, a jednocześnie uznaje się konta 9000 wzgl. 9010 na ciężar pgr. 310 za realizację produkcji.

Ewentualne koszty produkcji nieukończonych (wyroby półgotowe i produkcja w toku) przenosi się w końcu okresu sprawozdawczego z kredytu pgr. 709 na debet pgr. 380. Na początku następnego okresu zapis powyższy zostaje wystornowany.

Podgrupa 702 zarezerwowana jest dla kosztów robót odpłatnych wykonanych przez działy produkcyjne. Saldo tej podgrupy przenosi się okresowo z kredytu pgr. 709 na debet konta 9029.

Podgrupa 705 obejmuje koszty inwestycji i remontów kapitalnych wykonanych sposobem gospodarczym. Saldo tej podgrupy przenosi się z kredytu pgr. 709 na debet konta 9059.

Podgrupa 709 zamyka w końcu roku konta grupy 70.

GRUPA 74 — „KOSZTY DZIAŁALNOŚCI JEDNOSTEK ADMINISTRACYJNYCH“

Grupa ta zawiera następujące podgrupy:

- 740 — Koszty działalności
- 749 — Przeniesienie kosztów.

Grupa ta przeznaczona jest do ujęcia kosztów działalności jednostek administracyjnych handlu, które utrzymywane są z R-ku Narzutów Administracyjnych.

Podgrupa 740 zbiera koszty działalności administracyjnej przeniesione w układzie rodzajowym z klasy 4.

Podgrupa 749 służy do zamknięcia kont grupy 74 i przeniesienia kosztów działalności administracyjnej na R-k działalności (091).

W sprawie rozbudowy grupy 74 w układzie wydziałowym względnie funkcyjnym zostanie wydana odrębna instrukcja.

GRUPA 75 — „KOSZTY TRANSAKCYJ ZAGRANICZNYCH“

Grupa ta przeznaczona jest do rozliczania kosztów dotyczących poszczególnych transakcji w handlu zagranicznym.

Rozbudowa na podgrupy ewtl. konta ustalona zostanie odrębną instrukcją.

GRUPA 76 — „KOSZTY DZIAŁALNOŚCI HANDLOWEJ“

Grupa 76 dzieli się na następujące podgrupy:

- 760 — „Koszty przerobu“
- 761 — „Koszty usług“
- 762 — „Koszty robót gwarancyjnych“
- 763 — „Koszty zakupu“
- 764 — „Koszty składowania specjalnego“
- 765 — „Koszty sprzedaży“
- 766 — „Koszty uruchomienia sieci handlowej“
- 767 — „Ubytki towarowe w granicach norm“
- 768 — „Koszty ogólne“
- 769 — „Przeniesienie kosztów“

Podgrupa 760 zbiera koszty przerobu handlowego towarów, t. j. czynności zwiększających ich użyteczność (ułatwiających dalszy obrót towarami) lecz nie zmieniających ich naturalnych właściwości. Należy tu np. sortowanie, paczkowanie, suszenie itp.

Zebrane w pgr. 760 koszty przenosi się przez pgr. 769 i 990 na odpowiednie konta grupy 38.

Podgrupa 761 przeznaczona jest do rozliczania kosztów usług, których realizacja księgowana jest w grupie 91. Koszty te przez pgr. 769 przechodzą na debet pgr. 919.

Podgrupa 762 rejestruje poniesione w okresie sprawozdawczym koszty robót wykonanych w związku z udzielonymi gwarancjami za sprzedane towary. Roboty gwarancyjne mogą być wykonane bądź w własnym zakresie bądź też w drodze korzystania z usług obcych. Ustalone w pgr. 762 koszty przenosi się z kredytu pgr. 769 przez pgr. 992 na debet pgr. 182.

Podgrupa 763 zbiera koszty uboczne zakupu, głównym źródłem których będą nakłady pgr. 443, względnie rozliczone nakłady własnego transportu. Saldo tej podgrupy, wykazujące wszystkie w okresie sprawozdawczym poniesione koszty związane z zakupem towarów, przechodzi przez pgr. 769 i 993 na ciężar konta 1963. Zgodnie z uwagami do tego konta, koszty te przechodzą następnie, w części proporcjonalnej do sprzedaży, na ciężar pgr. 963.

Podgrupa 764 obejmuje koszty składowania specjalnego towarów np. kopcowania ziemiopłodów, basenowania jaj, konserwowania mięsa w chłodniach itp. składowania, które ze względu na swój charakter uzasadnia międzyokresowe rozliczenie ubytków. Saldo pgr. 746 przenosi się poprzez pgr. 769 i 994 na ciężar konta 1964, a z tego konta, proporcjonalnie do sprzedaży, na pgr. 964.

Podgrupa 765 zbiera koszty związane bezpośrednio ze sprzedażą określonej partii towarów np. handlowy podatek obrotowy (pgr. 450), koszty transportu i spedycji (pgr. 443), bezzwrotne opakowanie wysyłkowe (pgr. 403).

Saldo pgr. 765 przechodzi z kredytu pgr. 769 na debet pgr. 965.

Podgrupa 766 przejmuje rozliczone nakłady rodzajowe związane z uruchomieniem nowej sieci handlowej i przekazuje je poprzez pgr. 769 i 996 na konto 1966. Zgodnie z uwagami do tego konta, koszty te przechodzą następnie w odpowiedniej części na ciężar pgr. 968.

Podgrupa 767 przejmuje ubytki towarowe w granicach norm z grupy 47 i przekazuje je z kredytu pgr. 769 na debet pgr. 967.

Podgrupa 768 zbiera koszty ogólne działalności handlowej, nie dające się zaliczać bezpośrednio na poszczególne transakcje. Prócz wydatków ściśle administracyjnych wchodzi tu tego rodzaju koszty ogólne jak koszty składowania normalnego, koszty konserwacji i remontów, umorzenie środków trwałych itp.

Saldo pgr. 768 przechodzi z kredytu pgr. 769 na debet pgr. 968.

Podgrupa 769 prowadzona jest analogicznie do pgr. 709.

GRUPA 77 — „KOSZTY DZIAŁALNOŚCI POZAZAKŁADOWEJ”

Grupa ta dzieli się na następujące podgrupy:

770 — „Obiekty dzierżawione”

771 — „Gospodarka mieszkaniowa”

772 — „Gospodarstwa przy zakładach”

773 — „Inne obiekty pozazakładowe”

776 — „Akcja Socjalna”

779 — „Przeniesienie kosztów”

W grupie 77 rozlicza się koszty tylko takiej działalności pozazakładowej, dla której nie prowadzi się księgowości wydzielonej.

Ujęte w księgowości głównej nakłady rodzajowe klasy 4, dotyczące działalności pozazakładowej, rozlicza się na odpowiednich kontach grupy 77, a następnie przenosi poprzez pgr. 779 i 997 na ciężar grup 22 i 26.

Należy zaznaczyć, że grupa 77 zbiera tylko wewnętrzne koszty działalności pozazakładowej, natomiast nie księguje się tu kosztów, wynikających z zużycia towarów lub usług zafakturowanych przez dział zasadniczy przedsiębiorstwa. Tego rodzaju koszty obciążają klasę 2 bezpośrednio z kredytu odpowiednich kont w klasie 9.

KLASA 8 — KONTA WYROBÓW I ROBÓT W TOKU

Klasa 8 wystąpi w branżowym planie kont przedsiębiorstwa handlowego tylko w tym przypadku, gdy przedsiębiorstwo to wydzieloną księgowość działów wytwórczych prowadzi na podstawie jednolitego pla-

nu kont dla przedsiębiorstw przemysłowych. Klasa 8 umożliwia w tym przypadku wprowadzenie remanentów produkcyjnych do bilansu łącznego dla całego przedsiębiorstwa.

KLASA 9 — KONTA REALIZACJI I SPRZEDAŻY

W klasie 9 występują cztery zespoły kont, a mianowicie:

- a) konta zamykane Rachunkiem rezultatów realizacji (grupa 90),
- b) konta zamykane Rachunkiem rezultatów sprzedaży (grupy 92, 93, 94 i 97),
- c) konta zamykane Rachunkiem wyników (grupy 91, 95, 96 i 98),
- d) konta bezwynikowe (grupa 99).

GRUPA 90 — „REALIZACJA PRODUKCJI, ROBÓT ODPLATNYCH I ROBÓT KAPITAŁNYCH”

Grupa 90 zarezerwowana jest dla ewentualnej działalności produkcyjnej, względnie inwestycyjnej, i dzieli się na następujące podgrupy:

900 — „Produkcja podstawowa”

901 — „Produkcja pomocnicza”

902 — „Roboty odpłatne”

905 — „Roboty kapitałne”.

Podgrupy 900 i 901 zarezerwowane są dla okresowego przenoszenia ukończonej produkcji na konta towarowe,

realizacja bowiem wyrobów własnych następuje wyłącznie na rzecz działu zakupów przedsiębiorstwa handlowego, które w stosunku do tej produkcji występuje w charakterze centrali rozliczającej. Sprzedaż zewnętrzna odbywa się następnie na tych samych zasadach, co sprzedaż towarów zakupionych z zewnątrz przedsiębiorstwa.

Podgrupy 900 i 901 obciąża się z kredytu pgr. 709 kosztem wytworzenia zrealizowanych wyrobów a uznaje za ich realizację po cenie fabrycznej w ciężar pgr. 310.

Salda kont 9000 i 9009 oraz 9010 i 9019 przenosi się na Rachunek rezultatów realizacji (pgr. 093).

Podgrupę 902 uznaje się za realizację robót odpłatnych wykonanych ewentualnie przez działy produkcyjne.

Koszt własny realizacji tych robót przenosi się na debet pgr. 902 z kredytu pgr. 709.

Salda kont 9020 i 9029 przenosi się na Rachunek rezultatów realizacji.

W **podgrupie 905** księguje się na koncie debetowym 9050 koszt własny wykonanych we własnym zakresie robót kapitałnych (z kredytu pgr. 709), a na koncie kre-

dytowym 9050 — realizację tych robót, na ciężar grupy 03 „Roboty kapitalne rozpoczęte“.

Salda obu kont przenosi się na Rachunek rezultatów realizacji.

GRUPA 91 — „REALIZACJA USŁUG“

Grupa 91 dzieli się na 2 podgrupy:

910 — wpływy z działalności usługowej

919 — koszty usług.

W podgrupie 910 księguje się wpływy z działalności usługowej, np. ze świadczeń odpłatnych własnego taboru transportowego.

Podgrupa 919 przejmuję z pgr. 761 koszty usług, wpływy z których księgowane są w pgr. 910.

Ewentualna dalsza rozbudowa pgr. 910 i 919 może nastąpić w ramach branżowych planów kont.

GRUPA 92 — „SPRZEDAŻ TOWARÓW EWIDENCJONOWANYCH W CENIE ZAKUPU“

Grupa ta dzieli się na następujące podgrupy:

920 — sprzedaż w akcji skupu i zaopatrzenia

921 — wartość sprzedanych towarów w cenie zakupu

922 — sprzedaż w zakładach żywienia zbiorowego

923 — wartość sprzedanych towarów w cenie zakupu

924 — sprzedaż w obrocie importowym

925 — wartość sprzedanych towarów w cenie zakupu

926 — sprzedaż w obrocie eksportowym

927 — wartość sprzedanych towarów w cenie zakupu

928 — sprzedaż w innym obrocie towarowym

929 — wartość sprzedanych towarów w cenie zakupu.

W razie potrzeby konta sprzedaży mogą być podzielone na subkonta: sprzedaży podlegającej podatkowi obrotowemu i sprzedaży wolnej od podatku.

Konta sprzedaży uznaje się wartością sprzedanych towarów po cenie sprzedażnej netto — jeżeli fakturuje się w cenach kalkulacyjnych, brutto — jeżeli fakturuje się w cenach hurtowych.

Należy podkreślić, że ceną sprzedażną w grupie 92 może być nie tylko cena kalkulacyjna, lecz również cena hurtowa lub zaliczeniowa. Na przykład centrala importowa, która wszystkie towary ewidencjonuje w cenie zakupu, sprzedaż księgować będzie zawsze w podgrupie 924, bez względu na to, czy ceną sprzedażną będzie cena importowa (kalkulacyjna) czy też cena hurtowa wzgl. zaliczeniowa.

Konta wartości sprzedanych towarów w cenie zakupu obciąża się na dobro odpowiednich kont grupy 32 względnie podgrupy 372.

W zakładach żywienia zbiorowego podgrupę 922 uznaje się:

- a) wartością towarów sprzedanych po cenie detalicznej (np. papierosy), względnie po cenie konsumcyjnej (np. wódka),
- b) wartością przygotowanych we własnym zakresie potraw lub napojów, sprzedanych po cenie konsumcyjnej (jadłospisu).

Natomiast podgrupę 923 obciąża się:

- a) wartością sprzedanych towarów i. w. w cenie zakupu,
- b) wartością produktów żywnościowych, przetworzonych na sprzedane potrawy i napoje, w cenie zakupu.

Salda poszczególnych kont sprzedaży i salda poszczególnych kont wartości sprzedanych towarów w grupie 92 przenosi się na Rachunek rezultatów sprzedaży (pgr. 092), z wyjątkiem sprzedaży produktów pozazakładowych, rezultat której przenosi się z pgr. 928/9 na grupę 23.

GRUPA 93 — „SPRZEDAŻ TOWARÓW EWIDENCJONOWANYCH W CENIE HURTOWEJ“

W grupie tej występują następujące podgrupy:

930 — sprzedaż w obrocie rozliczającym

932 — wartość sprzedanych towarów w cenie zbytu

935 — sprzedaż w obrocie nie rozliczającym

937 — wartość sprzedanych towarów w cenie zakupu.

W razie potrzeby konta sprzedaży mogą być podzielone na subkonta: sprzedaży podlegającej podatkowi obrotowemu i sprzedaży wolnej od podatku.

Ceną ewidencyjną sprzedaży w tej grupie może być wyłącznie cena hurtowa. Natomiast wartością nabycia sprzedanych towarów będzie: w obrocie rozliczającym — cena zbytu, w obrocie nie rozliczającym — cena zakupu.

Cena zbytu stanowi dla centrali rozliczającej faktyczny koszt nabycia towaru, gdyż narzut administracyjny i różnica cen rozliczane są w chwili zakupu.

Ceną zakupu w obrocie nie rozliczającym towarami ewidencjonowanymi w cenie hurtowej będzie przeważnie również cena hurtowa, ale pomniejszona o uzyskany rabat hurtowy.

Pgr. 932 koresponduje z kontem 3932, zaś pgr. 937 z kontem 3937.

Salda kont sprzedaży i salda kont wartości sprzedanych towarów przenosi się na Rachunek rezultatów sprzedaży.

GRUPA 94 — „SPRZEDAŻ TOWARÓW EWIDENCJONOWANYCH W CENIE DETALICZNEJ“

W grupie tej występują dwie podgrupy:

940 — sprzedaż

942 — wartość sprzedanych towarów w cenie zakupu.

W podgrupie 940 księguje się wartość sprzedanych towarów w cenie detalicznej.

W podgrupie 942 księguje się wartość sprzedanych towarów w cenie zakupu, którą najczęściej będzie cena hurtowa. Kontem przeciwnym jest konto 3942.

Salda kont sprzedaży i salda kont wartości sprzedanych towarów przenosi się na Rachunek rezultatów sprzedaży.

GRUPA 95 — „RABATY I BONIFIKATY“

W grupie tej występują dwie podgrupy:

950 — „Rabaty udzielone“

955 — „Bonifikaty udzielone“.

Podgrupa 950 rejestruje rabaty udzielone tylko obcej sieci handlowej. Udzielone rabaty księguje się bezpośrednio z faktury sprzedażnej w sposób następujący:

- a) właściwe konto sprzedaży w grupie 92, 93 lub 94 kredytuje się wartością brutto sprzedanego towaru,
- b) podgrupę 950 obciąża się wartością rabatu uwidocznionego w fakturze,
- c) konto osobowe odbiorcy obciąża się wartością netto sprzedanego towaru.

Własnej sieci handlowej nie udziela się rabatu. W obrocie wewnątrz przedsiębiorstwa (z wyłączeniem sieci detalicznej) wraz z towarem przekazuje się pełną marżę hurtową, przy czym księgowanie przebiegu poza klasą 9.

W podgrupie 955 księguje się bonifikaty udzielone obcej sieci handlowej, wzgl. konsumentom — przy sprzedaży detalicznej.

Saldo podgrup 950 i 955 przenosi się na Rachunek wyników (w centralach zaopatrzenia — na Rachunek działalności).

GRUPA 96 — „KOSZTY OBROTU HANDLOWEGO”

Grupa 96 dzieli się na następujące podgrupy:

963 — „Koszty zakupu sprzedanych towarów”

964 — „Koszty składowania specjalnego sprzedanych towarów”

965 — „Koszty sprzedaży towarów”

967 — „Ubytki towarowe w granicach norm”

968 — „Koszty ogólne”.

W grupie tej księguje się koszty obrotu handlowego, zarówno w przedsiębiorstwach handlowych utrzymujących się z marży hurtowej wzgl. detalicznej, jak też w centralach zaopatrzenia, utrzymujących się z dotacji z Rachunku Narzutów Administracyjnych. W pierwszym przypadku salda kont grupy 96 przechodzą na debet Rachunku wyników (pgr. 090), w drugim — na debet Rachunku działalności (pgr. 091).

Podgrupa 963 przejmuję z konta 1963 i pgr. 195 tę część aktywowanych kosztów zakupu, jaka przypada na sprzedane towary.

Podgrupa 964 koresponduje z kontem 1964 i ewtl. pgr. 195 w zakresie kosztów składowania specjalnego, przypadających na towary sprzedane.

Podgrupa 965 przejmuję całość kosztów sprzedaży zebranych w pgr. 765 i 195, w tym handlowy podatek obrotowy. Na ciężar tej podgrupy i na dobro pgr. 158 księguje się narzut administracyjny rozliczany przy sprzedaży (np. w obrocie eksportowym).

Podgrupa 967 przejmuję ubytki towarowe w granicach norm z podgrupy 767 i ewtl. pgr. 195.

Podgrupa 968 przejmuję całość kosztów ogólnych zebranych w podgrupie 768 oraz odpowiednią część salda konta 1966.

GRUPA 97 — „WYNIKOWE RÓŻNICE CEN”

Grupa ta podobnie do pgr. 314 koresponduje z kontem 1590 „Rozliczenia z Rachunkiem Różnic Cen”, jednak różnice rejestrowane w grupie 97 mają zupełnie inny charakter, niż różnice cen występujące w podgrupie 314.

Różnice cen w pgr. 314 wchodzi do wartości towaru w cenie zbytu, stanowiącej faktyczny koszt jego nabycia, natomiast różnice cen, rejestrowane w grupie 97, do wartości nabytych towarów nie wchodzi.

Różnice te stanowią dodatkowe obciążenie względnie pomoc w zakresie sprzedaży i w związku z tym konta, na których różnice te są księgowane, zamykają się Rachunkiem rezultatów sprzedaży.

Grupa 97 obejmuje następujące podgrupy:

970 — „Dodatnia różnica cen w obrocie importowym”

971 — „Ujemna różnica cen w obrocie importowym”

972 — „Dodatnia różnica cen w obrocie eksportowym”

973 — „Ujemna różnica cen w obrocie eksportowym”

974 — „Dodatnia różnica cen w obrocie krajowym”

975 — „Ujemna różnica cen w obrocie krajowym”

Podgrupę 970 obciąża się na dobro konta 1590 za różnicę cen w tym przypadku, gdy sprzedaż odbywa się po cenie hurtowej względnie zaliczeniowej, a cena ta jest wyższa od ceny zakupu zagranicznego, powiększonej o ustaloną w stosunku procentowym od sprzedaży marżę importową.

Marża importowa obejmuje: prowizję własną, ryczałt na koszty i opłaty oraz ewtl. średni rabat hurtowy dla własnej i obcej sieci handlowej.

Marża importowa może być zróżniczkowana w stosunku do poszczególnych grup towarowych.

Jeżeli sprzedaż następuje po cenie importowej (kalkulacyjnej) to dodatnia różnica cen nie może w ogóle wystąpić, natomiast w pgr. 970 może być wówczas zaksięgowane ewentualne obciążenie importowe.

Podgrupę 971 uznaje się na ciężar konta 1590 w tym przypadku, gdy sprzedaż odbywa się po cenie hurtowej wzgl. zaliczeniowej, a cena ta jest niższa od ceny zakupu zagranicznego, powiększonej o marżę importową.

Powstanie ujemnej różnicy cen w obrocie importowym jest dopuszczalne tylko wtedy gdy:

a) na pokrycie różnicy zostały zarezerwowane odpowiednie środki w budżecie państwowym (import zlecony) lub

b) gdy różnica cen wynika z obrotu artykułami, które zostały objęte obowiązującymi cennikami sprzedaży krajowej i została uwzględniona w odnośnym planie finansowo-gospodarczym.

Ujemna różnica cen czyli pomoc importowa jest za tym ograniczona ustalonym limitem i ewentualne przekroczenie tego limitu musi odbić się na wyniku przedsiębiorstwa.

Podgrupa 972 obciąża się na dobro konta 1590 za różnicę cen w tym przypadku, gdy cena eksportowa jest wyższa od ceny zakupu krajowego, powiększonej o marżę eksportową i ewtl. narzut administracyjny.

Marża eksportowa obejmuje: prowizję własną oraz ryczałt na koszty i opłaty. Marża może być zróżniczkowana w stosunku do poszczególnych grup towarowych.

Podgrupę 973 uznaje się na ciężar konta 1590 za różnicę cen w tym przypadku, gdy cena eksportowa jest niższa od ceny zakupu krajowego, powiększonej o marżę eksportową i ewtl. narzut administracyjny.

Ujemna różnica cen w obrocie eksportowym może być zalimitowana w określonym stosunku procentowym od ceny eksportowej i wtedy ewentualne przekroczenie limitu obciąża wynik przedsiębiorstwa.

W niektórych przypadkach, zamiast ujemnej różnicy cen w granicach limitu, w podgrupie 973 będzie księgowana stawka pomocy eksportowej, t. j. pomoc ustalona w procencie od ceny eksportowej i przysługująca eksporterowi bez względu na faktyczny wynik rozliczenia.

Podgrupy 974 i 975 zarezerwowane są dla księgowania różnic cen w przedsiębiorstwach handlu krajowego (np. w akcji skupu), w których rozliczenie z Rachunkiem Różnic Cen następuje nie w momencie zakupu lecz sprzedaży.

GRUPA 98 — „PROWIZJE I INNE WPŁYWY”

Podgrupa 980 — „Prowizje wewnętrzne własnej sieci handlowej” — występuje w obrocie towarowym między poszczególnymi placówkami wewnątrz przedsiębiorstwa, z wyjątkiem przypadku przesunięcia towaru do sieci detalicznej. Ponieważ placówka odbierająca otrzymuje wraz z towarem pełną marżę hurtową, placówka przekazująca, dla pokrycia swoich kosztów obrotu handlowego, obciąża okresowo placówkę otrzymującą za prowizję, obliczoną w ustalonym procencie od wartości ewidencyjnej przekazanych towarów.

Prowizję tę placówka przekazująca księguje w podgrupie 980, zaś placówka odbierająca towar — na koncie 4690.

Podgrupa 989 — „Inne wpływy” — przeznaczona jest do księgowania różnych wpływów, np. prowizji komisowych itp.

Salda grupy 98 przenosi się na Rachunek wyników.

GRUPA 99 — „OBROTY WEWNĘTRZNE”

Grupa ta służy do przenoszenia rozliczonych w obrocie wewnętrznym kosztów na właściwe konta grup 18, 19, 22, 26 i 38, a więc kosztów robót gwarancyjnych, kosztów działalności handlowej do międzyokresowego rozliczenia, kosztów działalności pozazakładowej i kosztów przerobu handlowego towarów.

Prowadzenie księgowania za pośrednictwem tej grupy umożliwia sporządzenie Rachunku wyników w układzie rodzajowym klasy 4.

Grupa 99 ma charakter wewnętrzno-rozrachunkowy w obrębie każdej samodzielnie bilansującej jednostki księgowej i zamyka się automatycznie po przeniesieniu sald odpowiednich kont klasy 7. (BOR)

Przedruk całkowity lub częściowy materiału zamieszczonego w BIULETYNIE FINANSOWYM PAŃSTWOWEJ KOMISJI PLANOWANIA GOSPODARCZEGO dozwolony wyłącznie za zgodą Redakcji.

W połowie września br. ukaze się broszura

p. t.

»JEDNOLITY PLAN KONT«

**dla przedsiębiorstw
handlowych**

obowiązujący od dnia 1 stycznia 1950 roku
jako odbitka z niniejszego
wydania Biuletynu Finans.

Zamówienia przyjmują:

POLSKIE WYDAWN. GOSPODARCZE —

Centrala — Warszawa, Hoża 35

oraz Delegatury

w Łodzi, ul. 6 Sierpnia 7

i w Katowicach, ul. 3 Maja 23

Cena zł 150,—

»JEDNOLITY PLAN KONT«

dla państwowych przedsiębiorstw
przemysłowych,
podległych Ministerstwowi:

**Górnictwa i Energetyki
Przemysłu Ciężkiego
Przemysłu Lekkiego
Przemysłu Rolnego
i Spożywczego**
obowiązujący od dnia
1 stycznia 1950 roku

**Wydawnictwo niezbędne w każdym
przedsiębiorstwie, biurze i fabryce**

Cena za egzemplarz zł 150

Stron 95 • Karton

Zamówienia przyjmuje:

**Przedsiębiorstwo Państwowe Wyodrębnione
„Polskie Wydawnictwa Gospodarcze”
w Warszawie, ul. Hoża 35**

ADRES REDAKCJI: Warszawa, Plac 3 Krzyży, Departament Finansowy Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego.

ADRES ADMINISTRACJI: Przedsięb. Państw. Wyodrębnione „Polskie Wydawnictwa Gospodarcze” — Delegatura Katowice, ul. 3 Maja 23. - Konto PKO. III-1480